STRIP SCHRIFT

Maandblad / Nr. 205 / Losse nummers ƒ 6,— / Bfrs. 124

GROETEN UIT WAREGEM

RIVIÈRE: DE MYTHE ALS LITERAIR CONCEPT

RITSTIER: HET LEVEN IS HARD, MAAR EEN BAKSTEEN OOK

STRIP SCHRIFT

nr. 205 – 20e jaargang, 1986

Uitgegeven door Vonk/Uitgevers B.V. voor Het Stripschap, Nederlands Centrum voor Belangstellenden in Strips, goedgekeurd bij K.B. 30 sept. 1968.

Redaktie: Postbus 4835, 1009 AV Amsterdam (020-939857).
Uitgevers: Vonk/Uitgevers B.V., Postbus 420, 3700 AK Zeist, tel. 03404-52292, telex 70042.
Advertentie-exploitatie: Inlichtingen en tarieven: Bureau Nassau, Jan van Nassaustraat 18, 2596 BT Den Haag, telefoon 070-249500. U kunt ook uw advertenties direct inzenden aan de uitgever, Postbus 420, 3700 AK Zeist.

Klachten over bezorging, adreswijzigingen en inlichtingen over abonnementen uitsluitend via Postbus 420, 3700 AK Zeist.

Redaktie: Rob van Eijck, Jac Drewes, Pieter van Oudheusden, Har Brok, Nelleke Lindhout, Baldi Dekker jr.

Nieuwsredaktie: Baldi Dekker.

Medewerkers: Dick de Boer, Ruud Booms, Donald Stroomberg, Gerard van de Wolf.

Vormgeving: Hans en Ton Frederiks.

Omslag: Willem Ritstier.

Stripschrift is verkrijgbaar:

- via een lidmaatschap/abonnement à *f* 67,50. Postgiro 1513000 of bankrekening 42.11.38.114, beide t.n.v. Het Stripschap te Amsterdam.
- via een abonnement (jan. t/m dec.) à *f* 49,50. (buitenland *f* 59,—.
- via een CJP-abonnement à *f* 42,75.
- losse nummers (ook verkrijgbaar in de boekhandel) à *f* 6,— Dubbele nummers *f* 8,—. Postgiro 209948 t.n.v. 'Stripschrift' te Zeist.

Houders van een CJP-paspoort dienen zich via hun CJP-buro op te geven. Lopende (bestaande) abonnementen kunnen eerst worden omgezet in het komende kalenderjaar. Abonnementen op Stripschrift, opgegeven in de loop van een kalenderjaar, omvatten alle in de desbetreffende jaargang te verschijnen nummers.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stripschrift en auteurs.

De verantwoordelijkheid voor de geplaatste artikelen berust bij de auteurs.

ISSN 0165-845X.

Druk: Vonk Zeist.

INHOUD

François Rivière: De mythe als literair koncept
door Har Brok en Mat Schifferstein / **3**

Groeten uit Waregem
door Pieter van Oudheusden / **10**

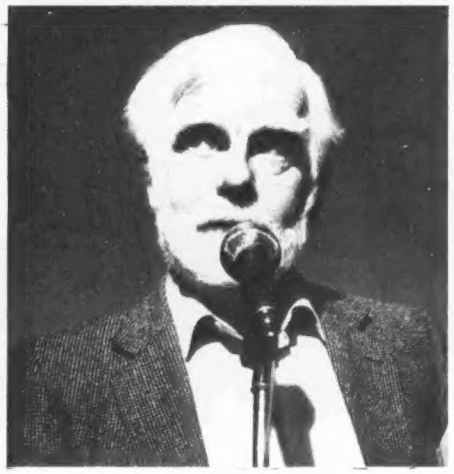

Willem Ritstier: 'Ik blijf terugkomen'
door Arco van Os en Pieter van Oudheusden / **14**

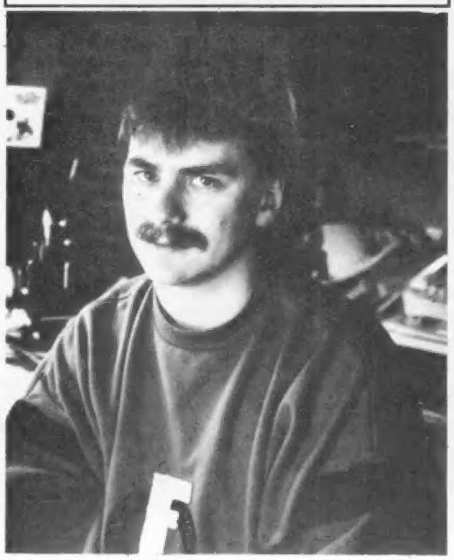

Een eigen stripblad beginnen
door Baldi Dekker jr. / **20**

Bergèse, een waardige opvolger voor Hubinon?
door Baldi Dekker jr. / **23**

Poststriptum 24
Boeken in het kort 24
Nieuws 27

* IETS VAN MOZART.

François Rivière: De mythe als literair koncept

door Har Brok en Mat Schifferstein

Sinds 1977 valt François Rivière, schrijver van romans en bibliografieën, niet meer weg te denken uit de wereld van het beeldverhaal. Een jaar eerder publiceerde hij bij Glénat *L'école d'Hergé, logicien du rêve* om daarna als scenarist zelf aan de slag te gaan. Eerst met de tekenaar Floc'h, vervolgens met Goffin, met Francis Carin, met Andreas, met Patrick Dumas, met Berthet en met Moons, daarbij soms bijgestaan door andere scenaristen, zoals Gabrielle Borile en José-Louis Bocquet... Een nieuwe Charlier? Integendeel, Riviére maakt zeer uiteenlopende, uiterst gedokumenteerde en originele scenario's met dubbele bodems, verwijzingen naar de literatuur en historische gebeurtenissen, die van zijn lezers meer dan een uurtje ontspanning vragen. Ook in het interview dat we begin 1985 in Angoulême met hem hadden, ontpopt hij zich als een bloedserieuze gesprekspartner die slechts node de koptelefoon van zijn walkman voor ons afzet. Hij formuleert snel, uitvoerig en gaat ervan uit dat we naast een gedetailleerde kennis van zijn werk de naoorlogse wereldliteratuur tot in detail met ons meedragen. De bewerking van dit interview nam dan ook geruime tijd in beslag en kon pas na assistentie van oudredakteur Hans van den Boom afgerond worden. In de tussentijd publiceerde *Les Cahiers de la Bande Dessinée* in nr. 68 van dit jaar een uitgebreid dossier Floc'h/Rivière, dat niet alleen herhaalt, maar ook aanvult. We kunnen er voor meer details rustig naar verwijzen. Voor wat betreft Rivière's hoofdwerk met Floc'h verwijzen we ten overvloede naar 'Het dossier Floc'h: 'de erfenis van Hergé en Jacobs' in *Stripschrift* nr. 146/147 (1981).

Een kwestie van werken

Hoe zou je jouw beroep willen noemen?
Ik doe veel dingen die allemaal een eigen etiket opgeplakt zouden kunnen krijgen, als je dat nodig vindt. Ik schrijf romans, stripscenario's, bibliografieën, bijvoorbeeld op dit moment van Agatha Christie. Je zou me simpelweg schrijver kunnen noemen, over allerlei zaken, maar met als gemeenschappelijk kenmerk de mythe.

Laten we het voor Stripschrift *even houden op die scenario's. Uit alles blijkt dat je daar veel werk van maakt en dat je er heel wat tijd in steekt. Is het dan wel mogelijk om op al die terreinen even grondig te werk te gaan?*
Ik ben inderdaad meer tijd kwijt aan dokumentatie, lezen en reizen, dan aan schrijven, maar in de 15 tot 20 jaar dat ik dit nu zo doe, zorg ik er ook voor dat ik mijn dokumentatie op zoveel mogelijk terreinen kan benutten. Ik zoek zoveel mogelijk naar aansluitende gebieden, waarin ik al enigszins thuisgeraakt ben en dat scheelt werk. Het schrijven zelf vind ik gewoon een kwestie van werken. Er zijn mensen die schrijven een kulturele daad vinden, maar ik houd niet zo van dat hoogdravende. Ik vind het gewoon werken; daarin komt alles wat ik weet, verzamel en verzin bij elkaar. Het heeft allemaal met elkaar te maken.

Maar is het dan niet moeilijk om verschillende stripseries met verschillende tekenaars te hebben? Die moeten toch elk een eigen karakter hebben...
Nee, om dezelfde reden. Ik ben met al die richtingen al tijden bezig. Ik heb nu een strip die in Engeland speelt, één die in dezelfde periode in België speelt en nu ook nog één die in Frankrijk speelt na de oorlog, iets later dan de eerste twee. Ze sluiten op elkaar aan, liggen niet al te ver uit elkaar. Ik vind het juist prettig zo. Laat ik in dit verband ook iets biografisch vertellen. Toen ik zo tussen de 8 en 13 jaar was, speelde ik met mijn vriendjes verschillende spelletjes. Met de één speelde ik met Dinky Toys, met de ander speelde ik met Romeinse tinnen soldaatjes (jazeker, geïnspireerd door Alex van Jacques Martin!). Met weer 'n ander speelde ik Blake en Mortimer, ikzelf was natuurlijk Mortimer. Dat liep óók allemaal tegelijkertijd en door elkaar: 's morgens autootjes, 's middags de Romeinen en 's avonds Blake en Mortimer, maar dan zonder baard natuurlijk!

Hoe oud ben je nu?
Twaalf als je het mij vraagt...

Zo kun je je nu dan wel voelen, maar intussen heb je toch maar de vijftiger jaren meegemaakt en die hebben hun spoor in je werk wel nagelaten.
Jazeker, maar '55-'65 was in bepaalde opzichten ook een bijzondere tijd! De films van Disney, de stripalbums van Hergé en

Foto: H. Brok

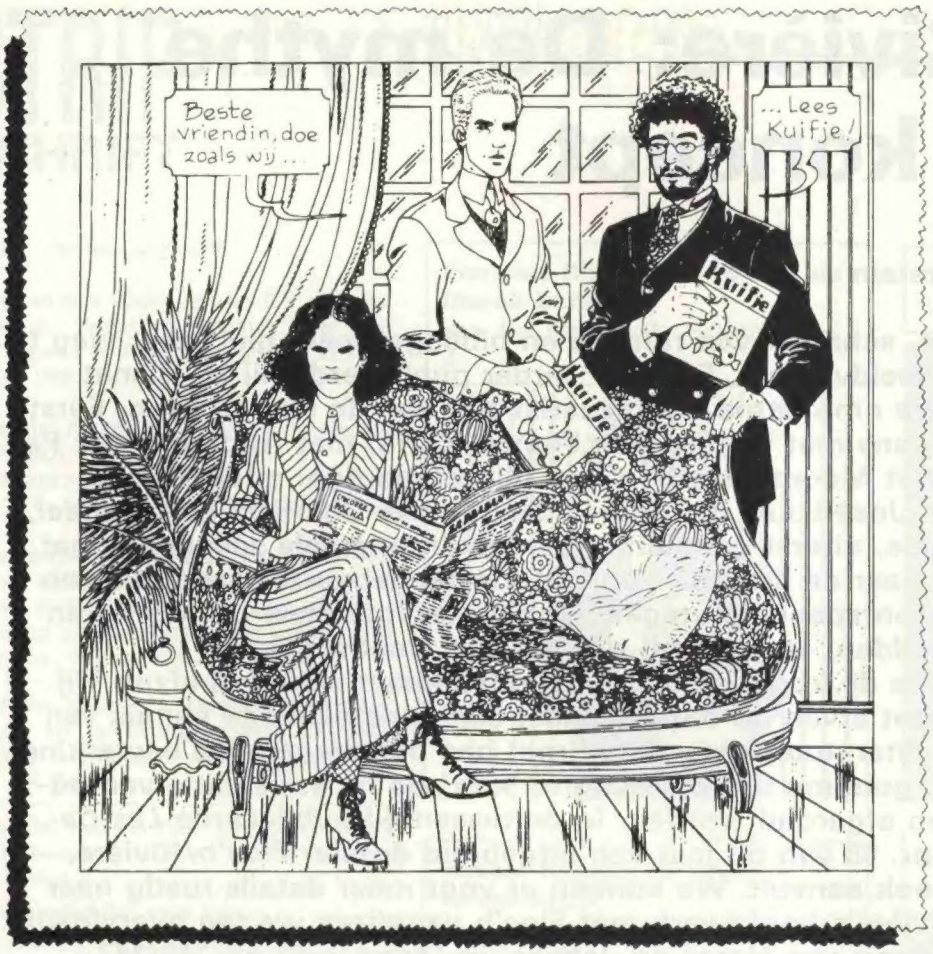

V.l.n.r. Gabrielle Borile, Francis Caren en François Rivière. © De Lombard 1986

Jacobs, de Expo in Brussel in 1958, een fantastisch magazine als *Life*, waar mijn ouders op geabonneerd waren, de romans van Agatha Christie die we in de familie lazen. Tsja, een concentratie van bijzondere zaken in een bepaalde tijd. O ja, en dan natuurlijk ook nog de films van Hitchcock. Die werden toen nog niet gezien als meesterwerken, maar als ontspanning. Ik weet niet hoe ik het moet zeggen, maar het is een tijdvak dat een stempel op me gedrukt heeft, absoluut.

Provinciaal

De twintiger en dertiger jaren in Engeland, de Britse intelligentia, Virginia Woolf enz., dat heb ik pas veel later leren kennen. Pas nadat ik erover gelezen had. En zo breidt zich dat uit, ook in materiële zin. Ik verzamelde bijvoorbeeld katalogi van Dinky Toys, de Franse uiteraard en mijn broer nam bijzondere Engelse voor me mee die we hier niet hadden. Sinds kort groeit mijn belangstelling voor de zestiger jaren. Het nieuwe verhaal dat ik met Floc'h aan het maken ben, begint in 1963, hoewel de rest van dat verhaal zich nog wel in de vijftiger jaren blijft afspelen.

Wat betreft de zestiger jaren, dat is de periode waarin de jeugd zich begon te roeren, de studentenrevoluties en zo. Interesseert je dat ook?
Dat is eigenlijk in Frankrijk niet zo belangrijk geweest. Niet voor 1968.

Maar in '68 stond Parijs op zijn kop...
Dat is van mij in elk geval voorbijgegaan. Ik zat toen op een Jezuïetenkollege en daar vonden geen protesten plaats. Ik las toen veel literair werk, ook wat men noemt de *nouveau roman*, ook werk van Hugo Claus. Van alles door elkaar, Engelse politieromans uit de veertiger jaren, de nieuwe strips.

Ook de nouvelle vague-films in de bioskoop?
Zeer zeker, alleen het werd toen in Frankrijk nog niet zo serieus genomen.

Tegenwoordig zijn ze nogal eens op televisie te zien.
O ja; maar ik geloof dat ik me eigenlijk toch meer interesseer voor de films van James Bond, de romans van Ian Fleming en voor *20.000 mijl onder zee*. Dat is minder elitair. Veel van dat soort zaken bleef toch beperkt tot een bepaalde groep en wel bepaald in Parijs, terwijl ik in de provincie woonde. Ik ben zelf veel meer beïnvloed door de op het grote publiek gerichte films, boeken en dergelijke. Het is van alles wat bij mij, een mélange. Veel mensen denken ten onrechte dat de Francis Albany-strips alleen maar geschreven zijn om te refereren aan een Engels intellektueel milieu... dat ik helemaal nooit gekend heb! Ik kan me dus hoogstens op een bedenksel baseren, iets wat ik naderhand gekonstrueerd heb. Dat is vermengd geraakt met strips à la Jacobs, van wie ik een groot bewonderaar ben. Het is dus eigenlijk een mélange.

Zijn de zestiger jaren in dekoratieve zin, architektuur en vormgeving en zo, eigenlijk wel interessant?
Het ligt anders, het hele dekor van 1950, die stijl had mijn kamer thuis, dat was er gewoon en heeft zijn stempel op me gedrukt ook al was het misschien niet zo boeiend. De zestiger jaren hebben te maken met het volwassen worden, de tijd waarin je van alles begint te ontdekken, de schakel naar de moderne tijd. Die ontdekkingen, dat is typerend voor de jaren '60. In de vijftiger jaren waren er wel vernieuwingen, maar revolutionaire dingen waren toen zeldzaam. De Citroën DS was zo'n revolutie, maar dat is één van de weinige, een uitzondering. Huizen idem, en Frankrijk liep bovendien nog achter ook...

Andreas

Met welke tekenaars werk je momenteel?
Met Floc'h natuurlijk, met Goffin uit Brussel, met Dumas maar is pas recent en zeker nog niet in Nederland uitgebracht. Voor *Spirou/Robbedoes* werk ik met Berthet, samen met nog een vriend (de scenarist José-Louis Bocquet. HB.)

Je hebt ook gewerkt met Martens, met Andreas dus.
Met Andreas heb ik maar één album gemaakt (*Révélations Posthumes*, uitgegeven door Bédérama. HB). Het vormt een deel van een reeks mythologische verhalen waar ik van alles in gestopt heb. Eigenlijk is het niet een strip in de ware zin van het woord. Het is meer een geïllustreerde tekst.

Het zijn fascinerende verhalen...
Maar het is wel allemaal fiktie, hoe dan ook.

Jazeker, maar met veel verscholen realiteit erin en daardoor weet je als lezer niet meer wat realiteit en wat fiktie is. Dat geldt dus ook voor andere verhalen, zoals die over Christie en Lovecraft.
Dat verhaal over Lovecraft bijvoorbeeld, alles daarin is waar. Daarin is niets verzonnen. Ik had het idee om dat verhaal te maken gekregen bij het lezen van een enorme Lovecraft-biografie van de Amerikaan Sprague de Camp. Daarin was als het ware tussen de pagina's zo af en toe een regel opgenomen over Bob Barlow, een jongen die Lovecraft gekend heeft. Ik heb al die regels eruit geselekteerd om zijn verhaal te kunnen schrijven, min of meer zoals Sprague de Camp dat ook gedaan had, door de wereld van Lovecraft heen. Het was geen fantasie maar toch wel onderdeel van de mythe om zo'n man heen. Die Barlow heeft zo een merkwaardig leven gehad dat het verzonnen had kunnen zijn. Ik heb daarover trouwens sindsdien ook nog een roman geschreven, die *Profanation* heet en in 1982 verscheen. Ik houd ervan om echte en onechte figuren te miksen, vooral echte figuren die zo'n vreemd leven geleid hebben dat het echt een roman had kunnen zijn. Lovecraft is voor mij ook een romanfi-

guur. Ik vind het maar moeilijk te geloven dat hij echt bestaan heeft.

Het begon met Floc'h

Andreas bleef uiteindelijk een incident: het begon allemaal met Floc'h.
Ja, zonder hem was ik er nooit aan begonnen. Hij was er toch wel in verzeild geraakt, met een andere scenarist, maar ik zou zonder hem nooit in de stripwereld verzeild zijn geraakt.

Vreemd: Floc'h beweert over jou precies hetzelfde. Hij zou zonder jou nooit in de stripwereld terecht gekomen zijn, vertelde hij in een interview in 1981 (Stripschrift *nr. 146/147, blz. 4-11. HB)!*
Dat kan hij wel gezegd hebben, en misschien is dat nog wel waar ook, maar dat doet aan wat ik zeg niets af. Toch grappig om dit te horen.

Wat heeft Floc'h dan gedaan met je? Heeft hij je overreed?
Ja en nee: hij heeft me zijn tekeningen laten zien en dat was genoeg. We hadden er alletwee direkt zin in om samen een strip te maken. We waren sowieso allebei bewonderaars van Hergé en Jacobs. Ik kende Hergé en Floc'h is toen met me mee naar de studio geweest en heeft Hergé zijn werk laten zien. Hergé vond het heel aardig. Op de terugweg zijn we in de trein eigenlijk meteen aan de slag gegaan met *Rendez-vous in Sevenoaks*.

Waarom ging jijzelf naar Hergé die dag?
Om hem te ontmoeten, als lezer, als bewonderaar.

Hergé

Hoezo?
Ik bewonderde hem zeer en dan wil ik zo iemand ook ontmoeten en spreken. Ik ben voor het eerst in 1971 bij Hergé langs geweest en daarna regelmatig. Eens in de drie maanden of zo, tot ongeveer twee jaar voor zijn dood. Hij was een bijzondere persoon, ook wat betreft zaken buiten het hele

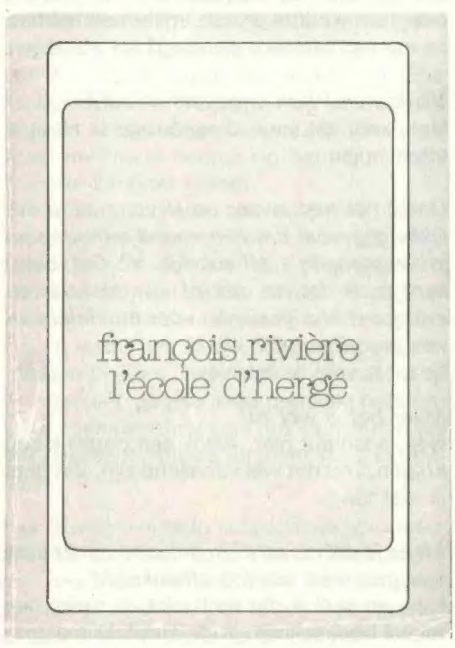

stripgebeuren om. Hij hield er niet van om steeds maar over strips en over zijn werk te praten, omdat als ik het over die of die plaat of tekening wilde hebben hij zich vaak details helemaal niet meer herinnerde en dat ergerde hem. Hij was erg bescheiden, maar wel bezeten van het beeldverhaal en beeldende kunst. Hij wilde beslist niet beschouwd worden als een groot artiest of zo. Dat vond hij heel naar, genieën zijn vaak zo.

Hij was naar men zegt liever beeldend kunstenaar geworden en beschouwde de strip als iets minders, minder artistiek of kreatief...
Ja, dat is zo.

Het blijkt ook uit zijn kunstverzameling. Hij was één van de weinige kollektioneurs.
Zeker. Hij is een modern kunstenaar. Hij zocht zoals alle kunstenaars een individuele vorm. In de strip heeft hij die zeker gevonden. Hij had enorm veel belangstelling voor de moderne kunst. Ik ben veel meer op literatuur gericht en soms suggereerde ik hem wel eens een bepaald boek of een bepaalde auteur, Chesterton bijvoorbeeld wat hij erg goed vond, omdat het humoristisch was en Hergé daar veel van hield, maar hij had daar niet specifiek een 'neus' voor. Zijn kracht is met een minimum aan middelen zoveel mogelijk vertellen. Dat heeft hij in zijn stripwerk absoluut bereikt. Hij is zeker geen avant-gardist, maar hij is modern en daarin uiterst origineel.

Zou jij scenario's kunnen of willen maken zoals Hergé ze maakte?
Nee, dat zou alleen maar imitatie zijn.

Ja maar dat bedoelen we natuurlijk niet. Een scenario met dezelfde eenvoud, die schijnbare eenvoud die uiterst gekompliceerd blijkt te zijn?
Ik begrijp wat je bedoelt.

Jouw scenario's zijn juist allerminst eenvoudig. Integendeel!
Ja, maar ik werk vanuit een hele literaire traditie, dat is anders dan bij Hergé. Ik heb wél de pretentie het zo goed mogelijk te doen, in hetzelfde genre vind ik ook, maar toch meer beïnvloed door literatuur, theater en film; Hitchcock bijvoorbeeld om ook maar eens wat over mijn werk met Floc'h te zeggen. Floc'h is sterk grafisch ingesteld en dat houdt ons in balans op het spoor

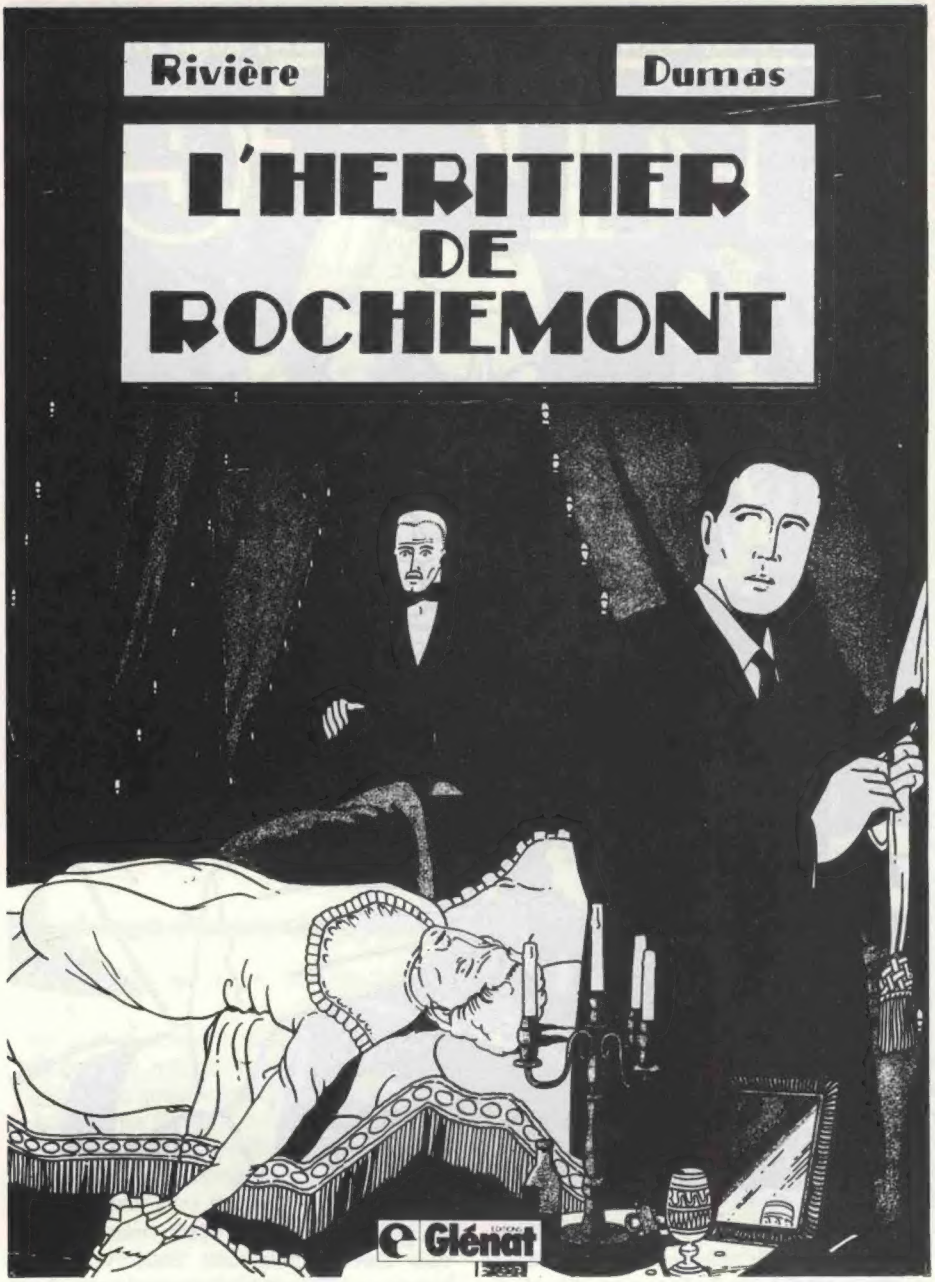

van Hergé. We gaan ons eigen gang, los van hem, maar zo blijven we toch in zijn spoor zonder dat opzettelijk te doen, op eigen kracht dus. In Nederland heb je mensen die echt heel dicht bij Hergé staan, vind ik. Ik zal ze niet noemen, want met mijn uitspraak van Nederlandse namen weet je toch niet over wie ik het heb, maar je zult wel weten wie ik bedoel.

Jacobs

Goed, genoeg over Hergé even. Over naar Jacobs, want ik geloof dat er meer verband tussen jouw werk en dat van Jacobs gelegd kan worden.
Dat is waar, zeker als je daarmee de verhalen, het scenario bedoelt. De intrige, iets op een volwassen niveau brengen ook. Ik ken het werk van Jacobs natuurlijk ook uit mijn hoofd. Hij heeft veel meer referenties naar de literatuur tot en met science-fiction toe. Zonder hem zou ik als scenarist eigenlijk geen kader hebben. Ik ken zijn werk beter dan dat van Hergé. Ik elk geval heb ik Jacobs zonder meer vaker herlezen. Tussen mijn tiende en mijn vijftiende jaar al. Tegenwoordig herlees ik Hergé veel vaker, maar ook Tillieux, die ook één van de meesters van het beeldverhaal is, één van de origineelsten.

Maar als Hergé nu al een genie is volgens jou, wat voor betiteling heb je dan nog over voor Jacobs?
Eh... nee, Hergé is geen genie, Jacobs ook niet. Er zijn niet zoveel genieën. Ik vind Hergé een genie zoals Truffaut dat vond van Hitchcock. Zoiets. Een genie op zijn gebied. De artisticiteit, het streven naar perfektie, daarin kun je iemand geniaal noemen, maar ja... Het is alsof het stripverhaal voor hém uitgevonden is, net als de film als het ware voor Hitchcock uitgevonden is. Dat bedoel ik met genie. Agatha Christie ook met haar werk. Maar Jacobs heeft op veel terreinen invloed gehad, een soort bundeling van sterke punten en je zou dat geniaal kunnen noemen, maar niet op elk punt afzonderlijk. Hij is in technische en kreatieve zin bijzonder, dat is zeker.

Jacobs heeft zonder meer een grote invloed gehad; op de naoorlogse Hergé, zeker óók bij de bewerking van de vooroorlogse Kuifje-albums.
Zeker ja. Hergé is beïnvloed door Jacobs. Jacobs is vooral technisch een uitstekend kunstenaar. Hergé heeft zich omgeven met technisch zeer begaafde tekenaars met veel ervaring. Hergé is iemand die de kwaliteit van anderen goed weet te gebruiken.

Verantwoordelijkheid

Je werk tegenwoordig ook met de tekenaar Dumas (het album L'héritier de Rochemont, *uitgegeven door Glénat. HB); is dat ook een strip die met het werk van Hergé te maken heeft?*
Nee, ook niet qua tekenstijl. Het is een veel traditionelere strip, een politieroman die zich in Frankrijk afspeelt... Geen Tillieux als je dat mocht denken. Op een heel ander, ik zal maar zeggen, lager niveau. Het is voor mij zoiets als de enige echt Franse strip in de vijftiger, zestiger jaren die ik met interesse las en die, geloof ik, verscheen in *Coeurs Vaillants*. Gemaakt door diverse auteurs met wat mysterieuze verhalen die zich in Frankrijk afspeelde. Dat typisch Franse wilde ik graag ook eens zelf maken. De tekenstijl is ietwat 'klaar', maar geen echte klare lijn. Het scenario is te vergelijken met de serie Lefranc van Martin, dat genre. Zo zou ik graag willen dat het overkwam tenminste...

Je kende Floc'h al vóór je met stripwerk begon. Hoe heb je je andere mede-auteurs leren kennen? Ook vrienden?
In elk geval de manier waarop ik met hen samenwerk heeft meer echt met wérken te maken dan met Floc'h, wat meer elkaar inspireren is. Die bel ik rustig 'snachts om 3 uur op, omdat ik iets wil vragen of omdat ik een vondst gedaan heb, of omdat hij op het bureau van Albany nog iets moet neerleggen op zijn tekening.

Maar hoe ben je aan je andere auteurs gekomen dan?
Die zijn naar mij toegekomen. Om met mij over hun werk te praten, maar ook hebben ze me rechtstreeks gevraagd als scenarist.

Via jouw of hun uitgeverij of zelf?
Nee, zelf, dat soort dingen regel ik niet via uitgeverijen.

Drukt het niet zwaar op je verantwoordelijkheidsgevoel dat een aantal auteurs van jouw scenario's afhankelijk is? Dat betekent toch dat nu drie of vier mensen en eventueel hun gezinnen voor hun inkomen van jou afhankelijk zijn?
Nee, zo voel ik dat niet.

Maar het is wel zo!
Nee, absoluut niet. Als ik een ongeluk zou krijgen, zou dat wel vervelend zijn, dat geef ik wel toe...

Meen je dat nu echt? In principe zijn er toch vier gezinnen van jou afhankelijk!
Nee, zo voel ik dat toch niet. Ik neem niet teveel hooi op mijn vork. Het lukt me zon-

der al te veel moeite. Bij Berthet werk ik bovendien nog samen met een andere scenarist. (Eind vorig jaar verscheen bij Dupuis hun eerste album *Le privé d'Hollywood*. HB)

Rendez-vous in Sevenoaks

Laten we het nog eens even over het begin van de samenwerking met Floc'h hebben. Wat vind je nu zelf van het eerste album Rendez-vous in Sevenoaks? *Zitten er nu fouten in je scenario of zijn er echt details daarin die iedereen over het hoofd heeft gezien? Tot vlak voor het einde ervan klopt alles prima, maar ik vraag me af of uiteindelijk alle draden wel bij elkaar komen?*
Het verhaal is natuurlijk onmogelijk en kan niet echt gebeurd zijn. Een auteur bedenkt een personage en op het moment dat die in werkelijkheid tot leven komt, sterft hij, dat kan natuurlijk niet en in zoverre kan het scenario nóóit kloppen. Maar je hebt gelijk: eigenlijk hadden we nog graag één pagina meer gehad om die zaak wat eksplisieter te krijgen. Dat kan best de reden zijn dat het nu op het einde wat geforceerd overkomt.

Het probleem is dat het hele verhaal in 'n heden, nu ja 'n bepaalde tijd lijkt te spelen en dat op het einde – als die vrouw binnenkomt – het verhaal zich in 'n verleden daarvoor blijkt af te spelen. Is die vrouw qua leeftijd dezelfde als zij eerder in het verhaal is?
Ja, maar dat is science-fiction! Zo heb ik het nu juist gemaakt! Fantasie gekombineerd met science-fiction en een detectiveverhaal: fiktie en werkelijkheid.

Zo een beetje alle facetten van je werk in één album gepropt...
Ja, eigenlijk wel, misschien wat teveel. Maar goed, ik wilde die paradoks ook bewust. Net als in het werk van Borges, zoiets. Ik vond het wel aardig om een verhaal zonder einde te maken, een soort ring van Moebius, dat wil zeggen een strook papier met de einden aan elkaar en een slag erin. Ditzelfde thema heb ik ook terug laten komen in een roman, die binnenkort verschijnt. Een vriend van me, die hem al gelezen heeft, herkende onmiddellijk het thema van *Sevenoaks*, maar dan met een minder fantastische ontknoping. Nog steeds niet logisch te verklaren, want dat kan niet, maar met meer nadruk op het steeds herhalende karakter ervan.
Sevenoaks had wel een duidelijke opzet, maar zo heel gedetailleerd was die niet. Vandaar ook dat we één pagina tekort kwamen aan het einde. Ik had de paginaindeling niet helemaal goed uitgekiend, dus op z'n laatst heb ik er echt een mouw aan moeten passen. Tegenwoordig zouden we gewoon een pagina meer gemaakt hebben, maar toen begonnen we net en durfden we dat niet eens aan de uitgever voor te stellen!

Het Dossier Harding *is fascinerend, omdat aan het eind dat fiktieve personage anderen ontmoet, die wél écht zijn en weer avonturen beleven. Dat is een interessante manier om een serie op te bouwen.*

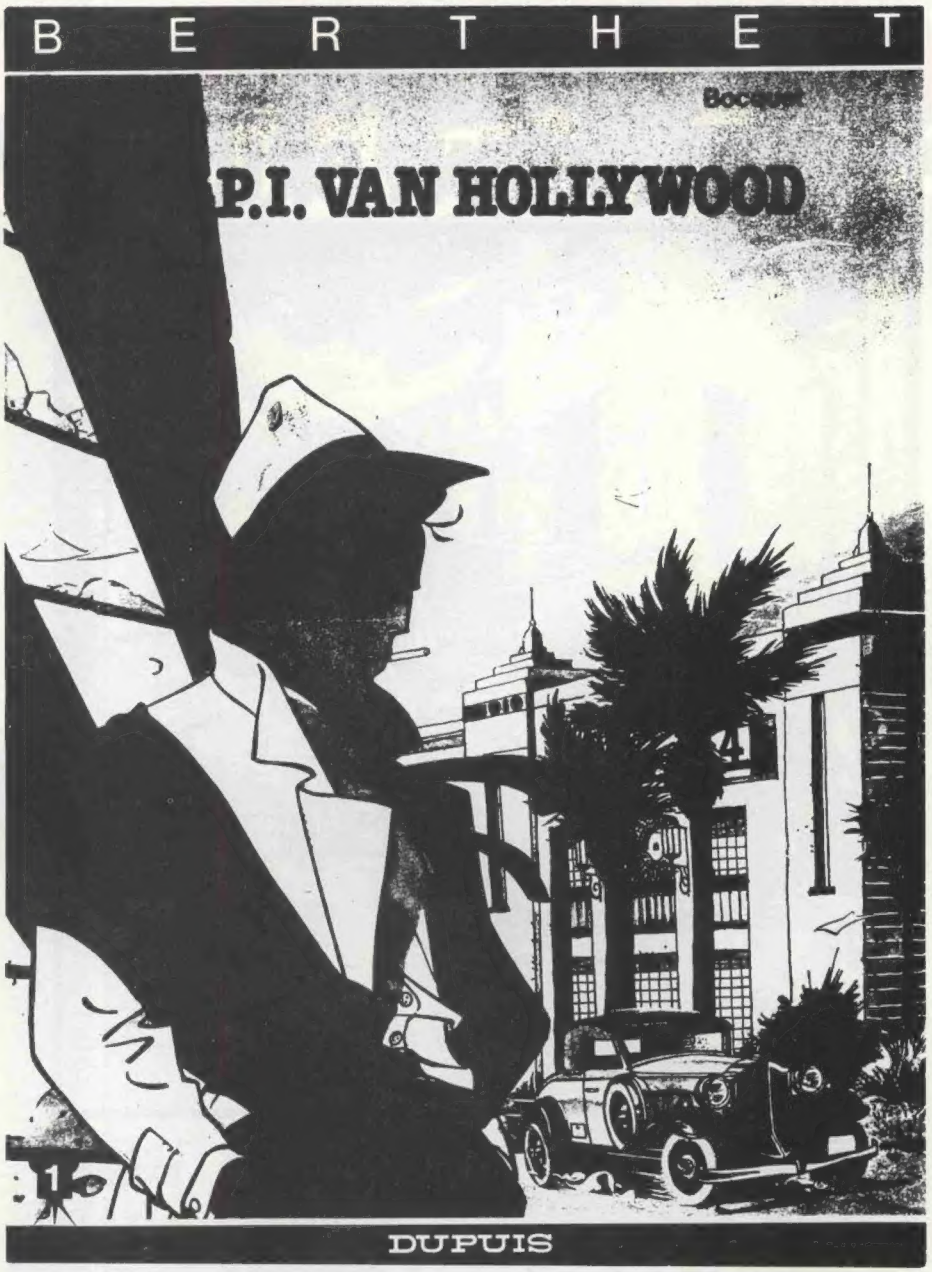

Ja, ik heb geen idee of dat iets geweest is dat we van tevoren van plan waren of dat dat vanzelf ontstaan is. In ieder geval was Francis Albany er niet zómaar, die bestond voor mij echt, meer of minder belangrijk al naargelang het verhaal. Het is me trouwens opgevallen dat de personages die gebleven zijn niet de zogenaamde 'helden' zijn; ze beleven ook geen heldhaftige avonturen. Er wordt veel overpeinsd, gepraat en zo, het zijn eerder antihelden...

Welke invloeden zie je het sterkst in je strips van Floc'h?
Het is een mengeling van onze twee persoonlijkheden. Floc'h is meer gericht op film, ik op literatuur. Hij is een bewonderaar van Noel Coward, die ik eigenlijk amper kende. Floc'h is een beetje een dandy en hij heeft dan ook een zwak voor weer andere dandy's. Ons werk is het produkt van die invloeden, sommige meer aan de oppervlakte, andere dieperliggend.

De personages zijn inderdaad geen helden. Je hebt steeds de indruk dat het gewone avonturen zijn van gewone stripfiguren, die echter tegelijk literaire personages zijn.
Ja, ze lezen ook veel in het echt, ze beleven daardoor al avonturen in hun hoofd thuis in een stoel. Ze leven met het verleden, net als wijzelf trouwens, het heden is vaak minder belangrijk.

Blitz

Na Dossier Harding *hebben jullie* Blitz *gemaakt. Chronologisch een onderbreking?*
We zijn in feite met *Blitz* begonnen nadat we al met *Op zoek naar Sir Malcolm* gestart waren. De eerste drie bladzijden waren al af voor we met *Blitz* begonnen. *Blitz* was een feuilleton van één pagina per week, we hebben dat een jaar gedaan en zijn toen verder gegaan met *Sir Malcolm*.

Blitz *was volstrekt iets anders.*
Het is voor de krant gemaakt. Het is een ander soort verhaal. Het koncept is enigszins gebaseerd op de Amerikaanse strips, zoals Rip Kirby. Die strips bestaan in wezen

GOFFIN-RIVIERE

VEEL LIEFS UIT BRUSSEL

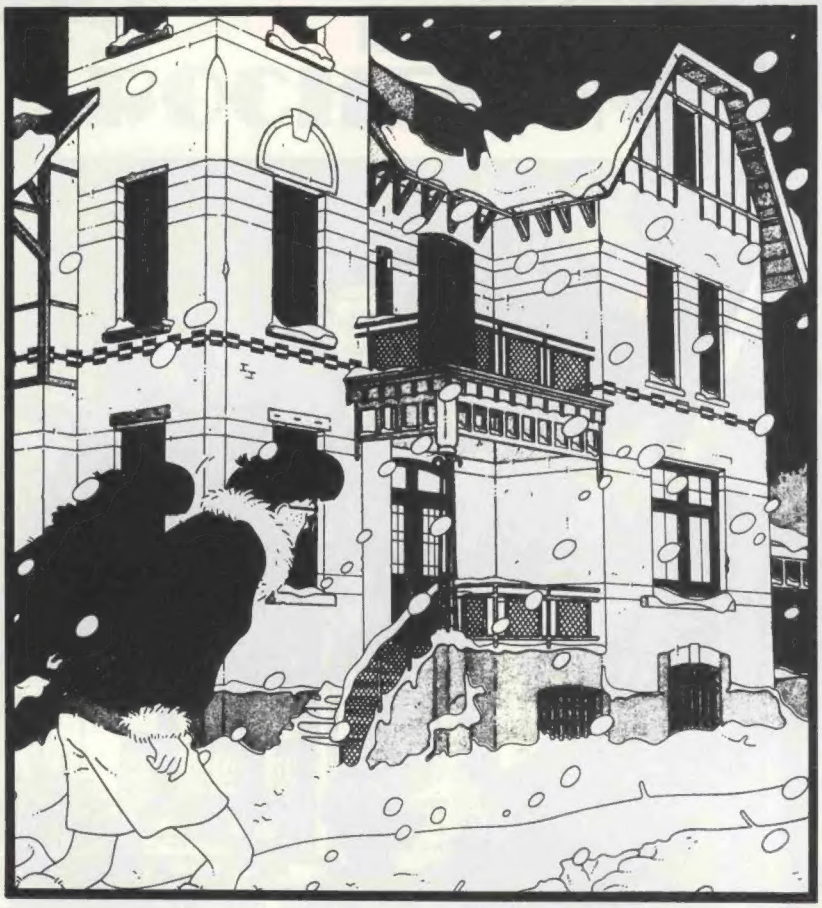

casterman

EEN STRIP
EEN AUTEUR

uit allemaal korte episodes die in elkaar overlopen. Zo hebben we het ook willen doen, maar we zijn nog maar tot twee verhalen gekomen. Die hebben we afgesloten met een soort tussenstop, waarin we uitleggen dat het allemaal maar toneelspel is.

Maar er komt toch geen vervolg?
Jawel, jawel, we hebben er echt de smaak van de pakken gekregen en we willen een derde verhaal gaan maken. Misschien met dezelfde figuren, maar met dit verschil dat de lezers nu weten dat het allemaal toneelspelers zijn. We laten dan ook zien hoe ze repeteren en dergelijke.

In Blitz *blijft ontzettend veel hetzelfde. Het dekor, het intro, enzovoorts...*
Inderdaad, zoals die Engelse feuilletons, tegelijk onnozel én spannend. Ik ben dol op dat genre, ook op de televisie. Een vorm van *vaudeville*. Floc'h heeft 'ns gezegd dat hij dol is op 'drama's rond een kopje thee'. Welnu dat hebben we ook in het verhaal willen stoppen.

Hoe is Blitz *ontvangen?*
Het was een redelijk sukses, niet gigantisch. Ik weet niet of de formule werkelijk aan kan slaan, daar heb je drie, vier albums voor nodig. Het Franse publiek heeft een vrij klassieke smaak. Ik denk dat er voor ons soort strip zeker een plek is, maar geen zeer groot publiek.

Sommige pagina's van Blitz *zijn te snel getekend, ze zijn mijns inziens te mager uitgevallen. Teveel saaie close-ups...*
Tsja, er moest iedere week een pagina zijn en Floc'h is nu eenmaal een langzame tekenaar. Bovendien zijn we alletwee tamelijk lui! Het was soms dan ook wel werken op de laatste minuut. Het verhaal schreven we samen, van week tot week, zij het dat we wel iets verder vooruitkeken dan een week. De bladindeling ontstond vervolgens ook weer in samenwerking, waarbij ik ook mijn ideeën op dat gebied kwijt kon.

Ga je regelmatig naar Londen of elders voor dokumentatie of is dat meer iets voor Floc'h?
Nee, nee, daar zorg ik voor. Floc'h kende Engeland helemaal niet, totdat ik hem 'n keer heb meegenomen naar Londen. Hij was er meteen weg van. We hebben lokaties gezocht en we gaan er nog steeds geregeld heen. Samen of alleen. Ik ben er pas nog geweest om rond te neuzen, mensen te bekijken en zo. Het is een passie.

Wat voor een soort verhaal wordt het volgende deel van Albany?
Het heet *Scandale Vera Lindsay*; Olivia Sturgess zal er de hoofdfiguur in zijn. Het verhaal draait om haar verleden, toen ze leerlinge was op een Engelse kostschool. Het verhaal begint bij Francis Albany op Soho Square ter gelegenheid van de presentatie van een nieuw boek van Olivia Sturgess, en daar beginnen we het verhaal te vertellen, via flash-backs enz. De clou van het verhaal is de ontdekking wie eigenlijk Vera Lindsay is... Meer mag ik er nog niet over zeggen. O ja, het speelt rond 1938.

Goffin

Goffin wil graag een verhaal maken dat zich in Kongo afspeelt, hebben we gehoord.
Inderdaad, hij wil dat graag, maar ik ben een beetje bang om in herhalingen te vervallen. Ik weet niet eksakt waarom hij dat wil. Het is een beetje een probleem. Ik zou wel graag een verhaal willen maken dat zich aan de vooravond van de oorlog afspeelt in België. Met een striptekenaar, die op Hergé lijkt... Dat lijkt me wat...

Ik ben van mening dat het tweede album veel minder mysterie bevat dan het eerste. De intrige is geforceerd en er zit minder atmosfeer in.
Ja, dat is wel waar en dat is ook het grootste probleem van die serie. We hadden het plan om maar één album te maken, maar we zijn toen op het beginthema gaan voortborduren. Er zaten voldoende elementen in het eerste verhaal om dat te doen, maar het is en blijft moeilijk. Het is gemakkelijker om een serie te beginnen dan om er een voort te zetten!

Olivia Sturgess en Francis Albany.
© Dargaud

MONSTER van ANDREAS

Redactie en lezers van Stripschrift kozen **Rork** van Andreas tot **het beste stripalbum van 1984**.
Ter gelegenheid hiervan en ter gelegenheid van de Strip-3-daagse maakte Andreas het verhaal **MONSTER**.

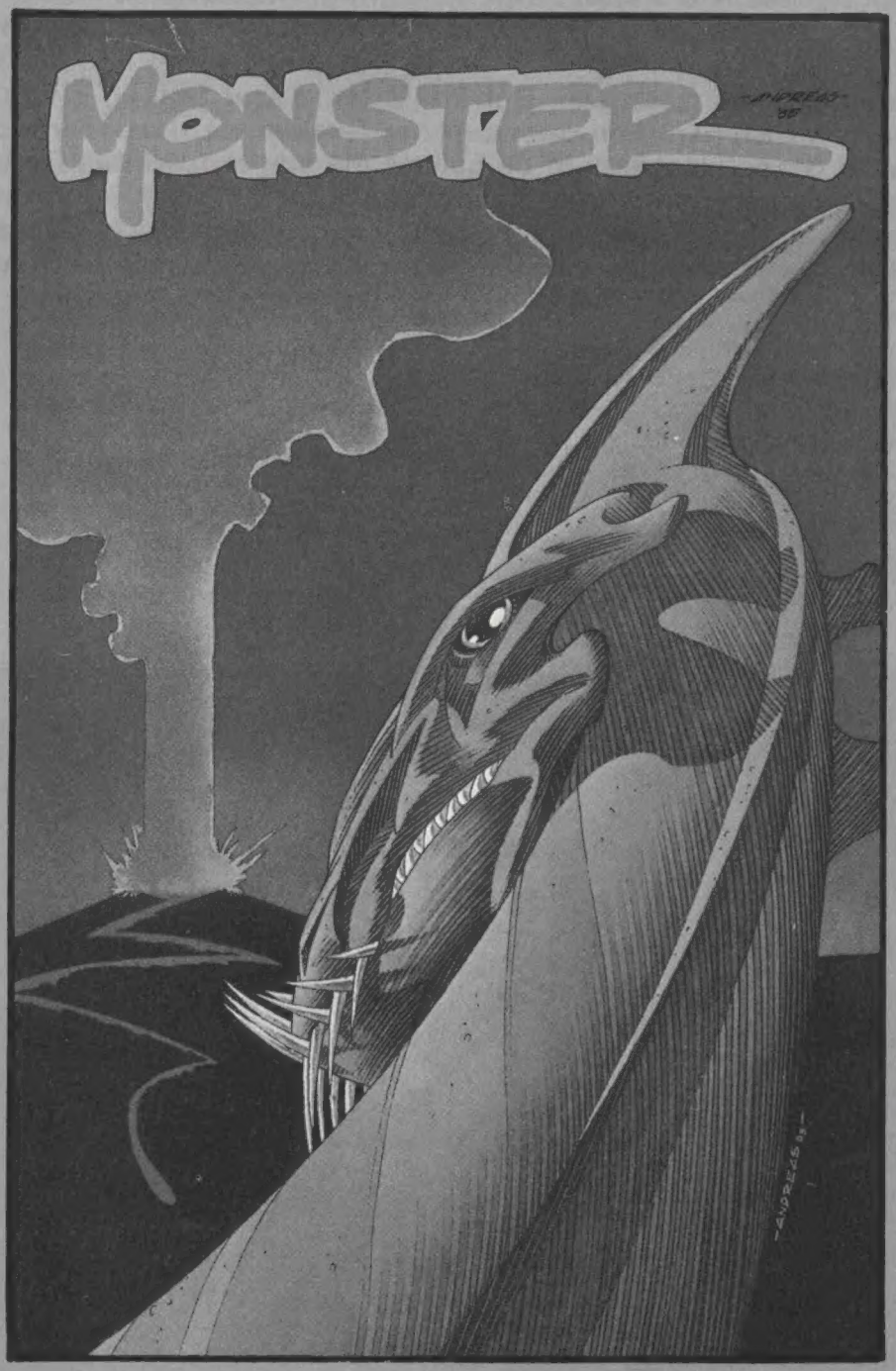

In **MONSTER** paart Andreas op zijn onovertroffen manier realistische details aan abstrakte vormen en wreedheid aan humor.

Oplage 1000 ex.
Formaat 16 × 24 cm.
Stofomslag.
Prijs *f* 9,90

Te bestellen door overmaking van *f* 9,90 plus *f* 1,60 aan portokosten op postgiro 209948 tnv Stripschrift Zeist.

VONK UITGEVERS
postbus 420
3700 AK ZEIST

DE TEKENAAR VAN RORK

Groeten uit Waregem

door Pieter van Oudheusden

Het Vlaamse Waregem kreeg aan het begin van de jaren zeventig een modern, in grijs beton opgetrokken winkelcentrum met een gemeentehuis en een cultureel centrum in dezelfde stijl. In dat centrum, 'De Schakel', werd op 5 april het eerste Waregemse strip- en animatiefestival gehouden, georganiseerd door Ronny Matton van stripwinkel Farao. Aan het festival waren strip- en animatiewedstrijden verbonden, waaraan deelgenomen mocht worden door stripmakers en animatiefilmers die op hun gebied (nog) niet als professional werkzaam zijn. In de diverse jury's zaten onder andere Dino Attanasio, Martin Lodewijk, Hec Leemans, Bob de Moor, Gerrit Stapel, Erwin Cavens, Jos Wauters en Marc van Oppen. Een dag voor het festival werd een tentoonstelling met werk van Gerrit Stapel geopend in de galerie die aan stripwinkel Farao is verbonden. Alles bij elkaar redenen genoeg om naar Vlaanderen te reizen en namens Stripschrift een kijkje te nemen op het festival dat volgens de optimistische berichten van de organisatie de tegenhanger moet gaan worden van de Strip-3-daagse in Breda.

Vrijdag 4 april

De eerste keer loop je de galerie waar de tentoonstelling van Gerrit Stapel zal worden gehouden, totaal voorbij. De ingang wordt geblokkeerd door een werkbusje. Mannen in overals staan op het trottoir een sigaret te roken. In de lange gang die toegang geeft tot de galerie liggen kabels en gereedschap. Er zijn nog geen vitrines ingebouwd. Je wringt je langs werklui en vrijwilligers voordat je de trap op kunt naar de expositieruimte. Die blijkt nog in aanbouw. Een werkman is bezig de marmeren tegels op de vloer te lijmen, een ander staat op een ladder om rails aan het plafond te schroeven. Spotjes liggen over de vloer verspreid. De ingelijste tekeningen zitten nog in dozen. Vrijwilligsters lopen verloren rond, wachtend tot ze duidelijk gemaakt zal worden wat ze kunnen doen. Om half acht, dus over een uur of zes, moeten galerie en tentoonstelling geopend worden.

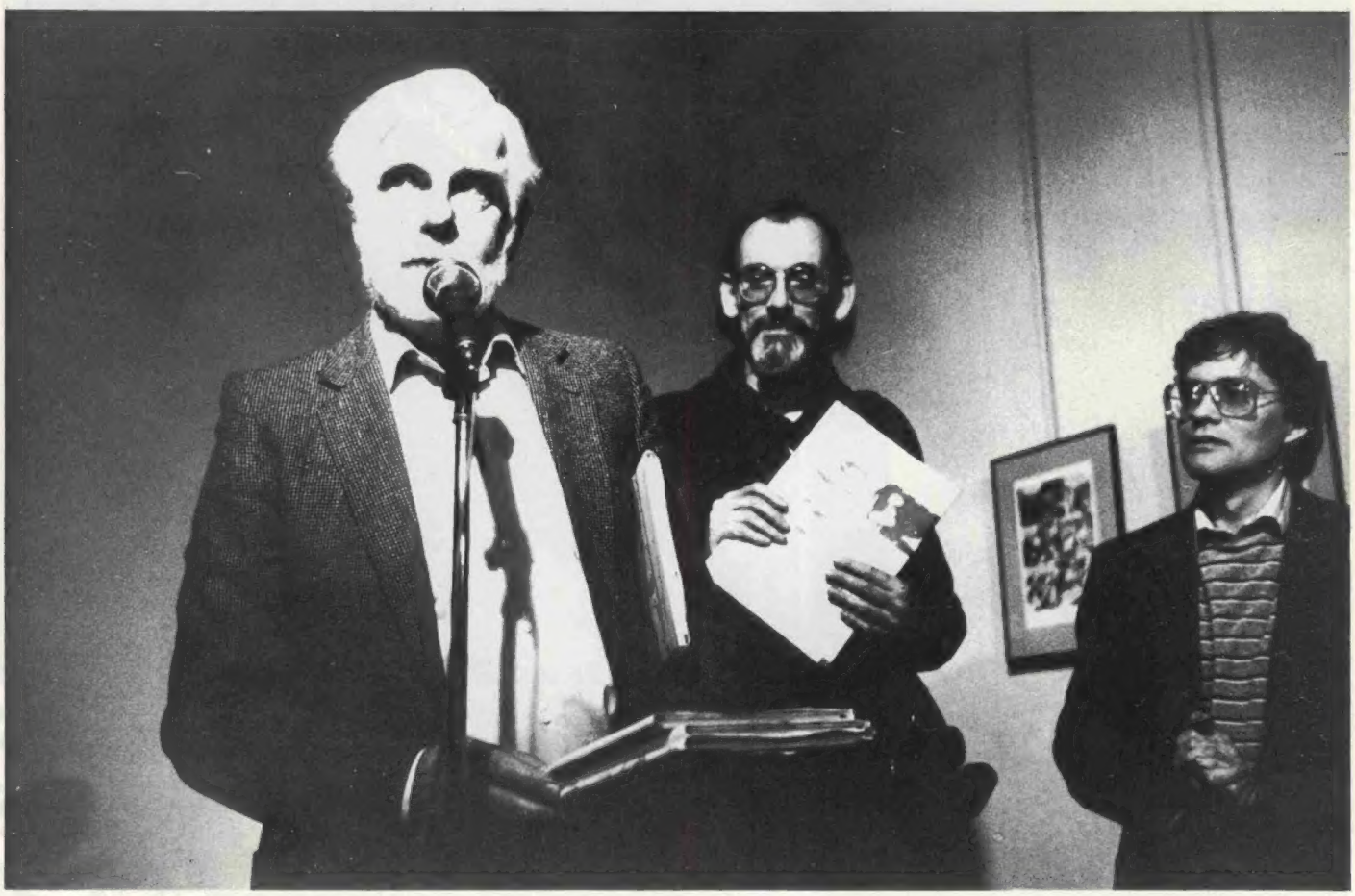

Gerrit Stapel spreekt na het ontvangen van het eerste exemplaar van 'Arthur' een dankwoord uit. Naast hem tekstschrijver Frank Herzen, rechts Hec Leemans kijkt toe.

Aan het einde van de middag blijkt het werk echter flink opgeschoten te zijn. De marmeren vloer is weliswaar niet erg vlak, maar toch bijna af. De vrijwilligsters zijn begonnen het meubilair uit zijn kartonnen verpakking te scheuren en in elkaar te zetten. In een hoek van de expoisitieruimte wordt de bar opgezet. De ruiten van de vitrines worden gezeemd. In het trapgat hangen de eerste tekeningen. Het tijdstip van de opening is voor alle zekerheid een half uur verschoven.

Om zeven uur 's avonds worden de aanwezige juryleden en tekenaars ontvangen door burgemeester en schepenen van Waregem. De burgemeester, een Felix Timmermans-achtige man met een flinke blos, spreekt de tekenaars toe en vraagt hen het heldenboek (het officiële gastenboek) te tekenen. Martin Lodewijk geeft toe onder de indruk te zijn: 'In Nederland zie ik het nog niet zo snel gebeuren dat een groepje striptekenaars door burgemeester en wethouders wordt ontvangen'. Op de deurpost van de galerie hangt een briefje dat de opening van de tentoonstelling naar negen uur is verschoven.

Hoewel de galerie nog steeds niet helemaal klaar is, kan de opening om negen uur eindelijk plaats vinden. De plekken waar de marmeren tegels nog ontbreken of voor alle zekerheid zijn weggehaald, zijn afgedekt met grijs tapijt. De tekeningen hangen aan de muur, maar zonder duidelijke volgorde of verband. Oud en nieuw werk hangt door elkaar. Voor een willekeurige toeschouwer is de ontwikkeling in Stapels werk nauwelijks of niet te volgen. Geïsoleerd uit de verhalen waarin ze oorspronkelijk thuishoren, krijgen Stapels tekeningen ongewild de status van vrije kunst. Twee gefotokopiëerde velletjes papier met summiere informatie begeleiden de tentoonstelling. De toeschouwer kan genieten van Stapels prachtige tekenstijl, maar echt veel wijzer wordt hij niet van de expositie.

Op de avond van de opening is de galerie afgeladen. Een jazz-band luistert de opening op. Organisator Ronny Matton licht in een korte toespraak het idee achter de galerie toe, waar behalve de strip ook andere, al dan niet gebonden, kunsten aan bod zullen komen. Volgens Matton moet het een trefpunt voor kunstenaar en publiek worden: 'Een plaats waar de stereotiepe afstand tussen de kunstenaar en zijn publiek niet langer acceptabel is. Een plaats waar het publiek kunstenaar wordt, alleen al door haar manier van gedragen, van haar geestelijk en ruimtelijk opstellen, een plaats waar tegelijk de kunstenaar in het publiek versmelt.' Zijn woorden klinken naar de optimistische barricadentaal uit de jaren zestig. Daarna volgt de presentatie van Stapels nieuwste album *'Arthur'*. Hec Leemans reikt de eerste exemplaren uit aan Gerrit Stapel en tekstschrijver Frank Herzen. Zoals gebruikelijk bij openingen heeft het merendeel van de bezoekers, vertegenwoordigers van de Waregemse jetset, meer belangstelling voor de bar dan voor de expositie.

Om elf uur 's avonds verzamelen juryleden en genodigden zich voor een souper in het hotel. 'Als Gerrit nog geen grijze haren had,' zegt zijn collega Willy Lohmann, 'dan had ie ze vandaag wel gekregen'.

Zaterdag 5 april

De hal van het Waregemse cultuurcentrum 'De Schakel' is met behulp van schotten ingericht als expositieruimte. In de berichten van de organisatie werd steeds gesuggereerd, dat de wedstrijden *verbonden* waren aan een festival, maar die formulering blijkt onnauwkeurig: de wedstrijden *zijn* het festival. Het exposeren van een beperkte keuze uit de 165 inzendingen en het uitreiken van de prijzen zijn de voornaamste activiteiten, afgezien van twee schooltoneelvoorstellingen die 's middags worden opgevoerd. Eén daarvan heeft iets met strips te maken: het is een bewerking van een Neroverhaal van Marc Sleen, opgevoerd door leerlingen van het Heilig Hartcollege en het Heilig Harthandelsinstituut onder de titel *'Het knalgele koffertje'*. Het lag oorspronkelijk in de bedoeling om aan het festival ook een beurs te verbinden, maar dat is door tijdgebrek (en wellicht ook onervarenheid met het organiseren van een dergelijk evenement) verschoven naar het volgend jaar. Het heeft als resultaat dat er op het Waregemse festival geen enkel stripboek te koop is, wat je doet twijfelen aan het commerciële inzicht van de organiserende stripwinkel. Wel zitten er stripboeken in de

Zaterdagmorgen. Een groepje juryleden bezoekt de Stichting Veranneman, een particulier museum in de omgeving van Waregem. Op de foto Bob de Moor en Erwin Cavens.

tassen voor wedstrijddeelnemers die geen prijs hebben gewonnen. De waarde van de strips in zo'n tas is aanmerkelijk hoger dan de 150 frank inschrijfgeld die elke deelnemer heeft moeten betalen, zegt één van de organisatoren.
In drie categorieën – humoristisch verhaal, realistisch verhaal en scenario – zijn een eerste en een tweede prijs uitgereikt. Het niveau van de inzendingen is de meeste juryleden tegengevallen en het geëxposeerde werk bevestigt dat. De humoristische verhalen zijn sympathiek, zonder veel pretentie, maar ook zonder in het oog springende kwaliteiten. Vooral de realistische verhalen vallen tegen: de geëxposeerde inzendingen zijn verhalen met soms uitgebreide teksten onder de tekeningen, maar nauwelijks met balloons. Duidelijk werk van de striptekenacademie, allemaal in het Frans en allemaal lijdend aan eenzelfde modieuze aanstellerigheid. Veel aardiger is de expositie met inzendingen voor de jeugdwedstrijd, die is weggestopt in een benedenzaal waar gelukkig wel een ruime keuze uit het ingezonden werk is te zien. De meeste strips zijn getekend op een voorgedrukt vel met acht even grote hokjes, maar van die beperking bleken de jeugdigen inzenders geen last gehad te hebben. Hun werk is fris, direkt en vaak zeer amusant. Vooral het werk van de jongste inzender, Tim van de Velde (categorie 1979-80), valt op door een groot gevoel voor humor en een trefzekere tekenstijl.
Aan het begin van de avond worden in de grote zaal van het centrum de prijzen voor de beste animatiefilms uitgereikt (een aparte jury is daarvoor een week eerder bij elkaar gekomen) en de bekroonde films worden vertoond – voor zover ze beschikbaar zijn, want van de zes ontbreken er twee. Het meest opvallende filmpje is *'De Peulschil'* van Pierre Claes, dat de Prijs voor Inventiviteit krijgt. De derde prijs is voor *'Het Paradijs'* van Frieda Dewilde, een wat warrig tekenfilmpje over elkaar op leven en dood bevechtende varkentjes dat door organisator Matton wordt afgekondigd als 'een aangrijpende vertoning'. Hij wijst erop, dat de getoonde inzendingen opnieuw aantonen dat België internationaal toonaangevend is op het gebied van de animatiefilm, wat zijns inziens te vaak wordt vergeten. De winnaar van de tweede prijs is vergeten zijn film, die de intrigerende titel *'Een nacht met Annie'* draagt, op het festival achter te laten. De eerste prijs is voor *'Warning'* van Paul de Coninck, ook over oorlog en vrede, maar ditmaal met kleimannetjes. Bij het in ontvangst nemen van zijn prijs zegt de winnaar, dat hij volgend jaar opnieuw mee zal doen, maar dat hij hoopt dat die keer velen voor hem zullen eindigen. Een uur later krijgen de winnaars van de stripwedstrijden een erediploma uitgereikt. Daarmee eindigt het officiële gedeelte van het festival. Volgens het programma volgt 'gezellig napraten met de kunstenaars tijdens het jazz-konsert'. In de hal van het centrum staat dezelfde band opgesteld als de vorige avond in de galerie. Toen namen de musici pas laat hun toevlucht tot een klassieker als *'Take five'*, nu besluiten ze al snel de zaal plat te spelen met *'Wonderful Copenhagen'*.

Om kwart voor elf trekt de band de stekker van de versterker uit het stopcontact. De lichten van 'De Schakel' gaan uit. De organisatie is tevreden: er zijn die dag 'n kleine 500 toeschouwers geweest en het festival wordt als geslaagd beschouwd.

Bij elk festival wordt er op de organisatie gekankerd, of dat nu terecht is of niet en het maakt niet uit of het festival in België, Nederland of Frankrijk wordt gehouden en of het nu een strip-, film-, of poëziefestival is. Sommige organisatoren zijn pas tevreden over hun festival als ze zelf de gewenste graad van hysterie hebben bereikt. Aan het festival in Waregem kleven wat betreft de organisatie de nodige beginnersfouten, maar het pleit voor Ronny Matton en zijn festival dat hij zijn hoofd redelijk koel heeft weten te houden. Matton weet met aanstekelijk enthousiasme zijn plannen uiteen te zetten en kan een deel ervan ook met veel overmoed en flair verwezenlijken. Maar het verschil tussen de oorspronkelijke opzet en het uiteindelijke evenement is nog erg groot. Voorlopig is Waregem eerder een plaatselijk dan nationaal of zelfs internationaal festival.

Met een toespraak besluit organisator Ronny Matton Waregems eerste strip- en animatiefestival.

STRIP SCHRIFT SPECIALS

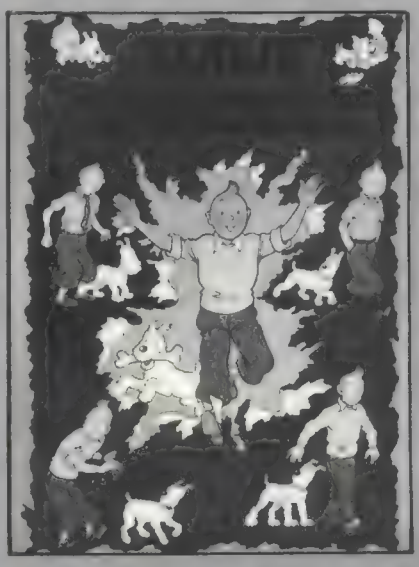

Kuifje
De bekende 'Kuifoloog' Har Brok analyseerde 23 Kuifje albums. *f* 10,—

Lucky Luke
Kees de Bree en Hans van den Boom analyseren de wereld van Morris, schepper van Lucky Luke. Met veel onbekend illustratie materiaal. *f* 19,50

Suske en Wiske
Een schat aan informatie over deze meest succesvolle Vlaamse strip aller tijden. Veel onbekend illustratiemateriaal en acht kleurentekeningen. *f* 19,50

De F van Flater
Een groot interview met, en artikelen over de meest nagetekende stripmaker: André Franquin, schepper van Guust Flater en de Marsipulami. *f* 25,—

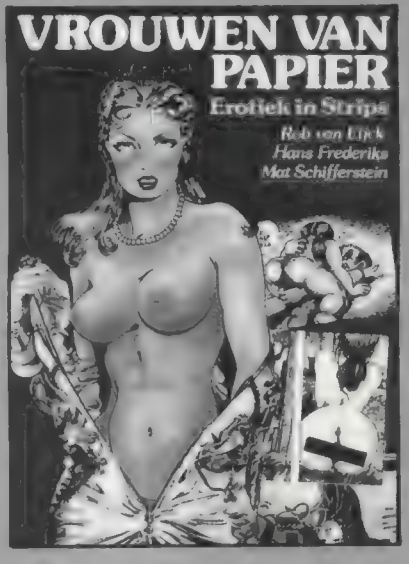

Vrouwen van Papier
Erotiek in Strips. Artikelen o.a. over de meesters van de erotische strips, Manara, Crepax en Pichard. Censuur in strips en pin-ups. *f* 25,—

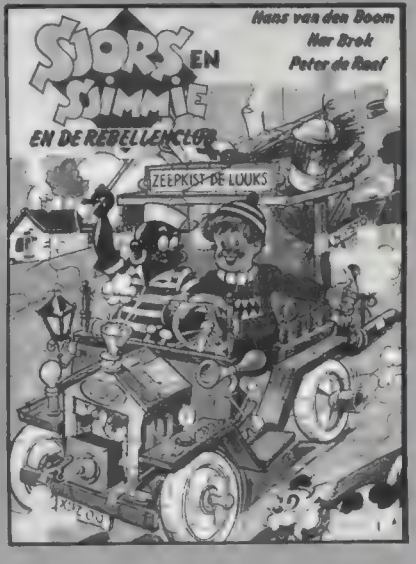

Sjors en Sjimmie
Een uitgebreid dossier over twee striphelden, die nog steeds een ongekende populariteit hebben. *f* 25,—

Deze specials zijn te bestellen door overmaking van het desbetreffende bedrag plus *f* 4,25 aan portokosten op postgiro 209948 tnv Stripschrift Zeist.

VONK UITGEVERS BV
Postbus 420
3700 AK ZEIST

Willem Ritstier: 'Ik blijf terugkomen'

door Arco van Os en Pieter van Oudheusden

In veel kranten en tijdschriften duikt met grote regelmaat het werk van Willem Ritstier op. Ritstier (Rotterdam, 1959), over wie Jos Wauters ooit zei: 'Je kon hem honderd keer wegsturen, hij kwam altijd één keer vaker terug dan je hem wegstuurde', is een zéér produktief tekenaar en schrijver. Hij tekent en schrijft *Bartje* (Sijthoff Pers: Rotterdams Nieuwsblad, Haagsche Courant, Goudsche Courant) en *Harry Lipwitts* (Eppo Wordt Vervolgd), schrijft teksten voor de strips *Dabbo* en *Soeperman* (Eppo Wordt Vervolgd) en levert tevens het scenario voor *Philip J. Bogaard* (Sijthoff) die hij tekent samen met Minck Oosterveer. Andere kreaties van hem zijn: *Babet, De Familie Best* en *De Vries*. Deze strips schreef en tekende hij voornamelijk voor het blad Yèch.
We zochten hem op in zijn woning in de Rotterdamse wijk Kralingen.

(Foto: Pieter van Oudheusden)

Yèch

Jij bent één van de oprichters van het blad 'Yèch', vertel daar eens wat over.
De uitgever van 'Jumbo-Offset' begon met het uitgeven van stripalbums, de 'Experimentele Reeks'. Hij had een hele tijd illegale strips gedaan en die vond hij eigenlijk niet meer zo leuk. Het verdiende wel goed, maar hij wilde wel eens wat legaals doen. Hij dacht dat hij daar net zoveel mee kon verdienen. Hij heeft toen een advertentie in het Algemeen Dagblad gezet. Daar heb ik op geschreven en één week later belde hij mij op met de vraag of ik binnen drie weken een album klaar kon hebben. Drukwerk, dat de distributie voor hem verzorgde, had hem voorgesteld om elke maand een album uit te brengen. Hij had totaal geen verstand van strips en het interesseerde hem helemaal niet wat er in stond. Toen ik mijn album bij hem ging halen vroeg ik aan hem: 'Waarom begin je geen stripblad?' In eerste instantie vond hij dat maar niets, het zou veel te duur worden. Een week later vroeg hij of ik het eerste nummer tegen de kerst klaar kon hebben. Op dat moment was het eind november, dus het leek me sterk. Ik vertelde hem dat dat wel iets langer zou gaan duren, want dat er moesten toch medewerkers gezocht worden e.d.. Februari '84 zijn we begonnen met redaktie-vergaderingen en in mei is het nulnummer verschenen.
Eigenlijk was in vanaf mijn elfde jaar al bezig blaadjes te maken. Allerlei onzin-bladen met onzin-advertenties, korte stukjes e.d. Dat groeide uit tot een stripblad. Toen heb ik een periode niets gedaan en daarna ben ik gaan denken aan een stripblad voor amateurs. Dat bleek te duur te zijn en ook niet zo makkelijk. Plotseling deed de gelegenheid zich voor bij Jumbo-Offset, dat al beschikte over een heleboel adressen van tekenaars en schrijvers zoals Caren Peeters, Adri van Kooten en Minck Oosterveer, capabele mensen waar je heel goed mee kan samenwerken. Caren, Adri, Minck en ik vormden de eerste redaktie van het blad.

Waarom heet het blad eigenlijk 'Yèch'?
Dan kon je nooit op je bek vallen met wat je erin zette. Als iemand dan zei: 'Dit vind ik echt shit wat erin staat', dan kon je zeggen: 'Ja dat staat er toch ook op!'
Ik vond het wel een vrij sterke naam voor een blad. Een andere naam die we hadden bedacht was 'Kataklop', maar dan denk je weer zo snel aan cowboy-strips.

Hoe funktioneert het blad nu?
Het is een kweekvijver voor Eppo Wordt Vervolgd. Zij hebben wat zeggenschap in het blad. Eppo hoopt dat ze het talent van de toekomst uit 'Yèch' kunnen halen.

Heeft Eppo Wordt Vervolgd verder een belang in het blad, subsidiëren ze het bijvoorbeeld of garanderen ze een advertentie?
Ze subsidiëren het èn ze garanderen een advertentie, maar er is geen redaktionele inmenging.

Je zit nu niet meer in de redaktie?
WR: Nee, sinds nummer 7 doe ik er niets meer aan. Het is een jaar lang goed gegaan, maar toen kwam Pinpoint, de nieuwe uitgever, ertussen. Dat was een mooie gelegenheid om het blad vaarwel te zeggen. Ik stond toch al op het punt om ermee te stoppen, want ik kon het op een gegeven moment gewoon niet meer bijbenen, het duurde allemaal te lang. Mensen met deadlines elke week bellen om ze aan te moedigen, telefoonrekeningen van *f* 200,—. Ik had nummer 7 klaar, maar dat hebben ze helemaal omgegooid, dus dat is

totaal anders geworden dan wij wilden. Ik vind ook dat het blad nu iets mist. Het had eerst die gezelligheid, ook voor onszelf. Het moet gezellig blijven voor de lezer, ondanks de kommerciële funktie. Het moet geen cover worden met een zooi strips erin! Het moet een blad zijn dat ademt, dat leuk is om te lezen. Ze zijn teveel bezig om er een luxe blad van te maken: iedereen moet héél goed zijn en je krijgt geen kans meer om te groeien. Je werk moet er al heel professioneel uitzien voordat zij tot plaatsing overgaan en dat is de funktie van het blad helemaal niet.

Is 'Yèch' belangrijk geweest voor jouw entree in de stripwereld?
Ja, hoewel ik al eerder in Robbedoes stond. Ik had toen al zo'n 20 pagina's ingeleverd van Harry Lipwitts en Bartje liep natuurlijk al.

Die stond alleen in de Nederlandse editie?
Ja, die Fransen zagen dat helemaal niet zitten.

De beginperiode

Waarom ben je eigenlijk naar Robbedoes toegestapt?
Ik werkte toen op kantoor, ik heb namelijk van alles gedaan: verzekeringsmaatschappij, scheepvaartmaatschappij, reklamebureau, pakkingbedrijf, en in mijn avond-uren maakte ik dan strips. Die heb ik op een gegeven moment naar Jos Wauters van Robbedoes gestuurd en tot mijn grote verbazing kreeg ik een brief terug die begon met: 'Het is wel leuk, het ziet er wel goed uit, misschien kunnen we er nog wel eens iets mee doen, Hoogachtend enz...' en daaronder stond in viltstift met grote hanepoten: 'We kopen het aan voor zoveel frank, we willen het gebruiken voor het Robbedoes-plus-album'.

Wat voor verhalen had je naar hen opgestuurd?
'Zo vond ik Livingstone', dat had ik namelijk op school zo'n 10 jaar lang als spreekbeurt gedaan.

Heb je niet eerst in Nederland gezocht naar publikatiemogelijkheden?
Moet je mijn 57 brieven eens zien? Okki, Jippo, Taptoe, Eppo, Donald Duck, een puzzelblad uit Den Haag, Viva, Margriet, Story, Weekend, Volkskrant, Vrije Volk. Ik heb praktisch elke redaktie geschreven tot een koopkrant in Drente aan toe. Als ik ergens in de Adformatie een nieuw blad zag aangekondigd, hup, wéér een brief! Stapels postzegels gingen er tegenaan. Onvermoeibaar.

Een echte Rotterdamse doordouwer?
Ja, ik zal er niet komen door mijn talent. Als je weet hoe ik soms tot de grond toe ben afgebroken, dan dacht ik bij mezelf: Moet ik nu stoppen of doorgaan? Ach, dacht ik dan, ik ga gewoon door, ik werk voor mijn publiek en niet voor de mensen die mij afkraken.

Je zei daarnet dat je vroeger altijd bezig was met blaadjes maken. Wilde je altijd al striptekenaar worden?
Nee hoor, ik wilde dierenarts worden. Strips vond ik een leuke hobby, maar verder interesseerde het mij niet. Toen ik een jaar of elf was kreeg ik eigenlijk voor het eerst het idee om iets met tekenen te gaan doen. Het moment waaraan andere striptekenaars terugdenken met het idee van 'had ik toen maar zelfmoord gepleegd'. Ik heb iets voor een schoolkrant getekend, maar dat vonden ze veel te moeilijk. Ik maakte hele wrange, zwarte, gemene humor. Het was de leeftijd natuurlijk, tegen alles en iedereen aantrappen. Na school ging ik op een kantoor werken en toen dacht ik: moet ik hier tot mijn 65e zitten? Dat leek me eigenlijk niet zo interessant en ik was toen toch al behoorlijk met strips bezig. Ik tekende eigenlijk alleen, omdat ik dacht dat ik niet kon schrijven, maar dat bleek ik mooi mis te hebben. Volgens Martin Lodewijk en Wilbert Plijnaar kon ik veel beter schrijven tekenen, dus toen ben ik ook maar gaan schrijven en van het een kwam het ander. Ik ben toen begonnen bij 'Wegener, een uitgeverij van huis-aan-huisbladen, daar heb ik elke week, drie jaar lang, cartoons voor gemaakt.

Bartje

Is Bartje de strip waar je echt mee bent begonnen?
Ja, ik wilde graag een kinderstrip maken en toen kwam ik in kontakt met een puzzelblad in Den Haag dat een strip van mij wilde. Ik heb twee proefpagina's gemaakt en die vonden ze heel leuk, maar toen ging het blad failliet. Ik ben de strip toch verder uit gaan werken. Bartje had trouwens eerst ogen. Die heeft hij nog, maar die zitten onder z'n muts.

Het is een soort Flippie Flink, met alleen een mond en een neus.
Op het moment dat ik Bartje ben gaan tekenen had ik helemaal geen idee dat er nog meer stripfiguren waren die geen ogen hadden. Tot een maand terug, toen zag ik inderdaad Flippie Flink en Tijger, die heeft ook geen ogen, alleen zo'n grote honkbalpet. Ik wilde overigens eerst invoeren dat alle figuren geen ogen hadden. Zo van: we lopen wel in deze maatschappij, maar we zien je toch lekker niet! Dat bleek niet haalbaar te zijn, want je kreeg hele vreemde figuren en het is ook erg moeilijk om een figuur te laten reageren zonder daarbij z'n ogen te gebruiken. Je moet dan alles met z'n mond doen. Door hun korte armpjes is het ook moeilijk de figuren gebaren te laten maken. Het is heel lastig om ze op een interessante manier te laten bewegen, maar daar heb ik wat op gevonden: ik heb een papegaai ingevoerd en die kan op alle interessante manieren bewegen.

De strip Bartje komt heel Amerikaans over.
Dat is de bedoeling ook, ik maak hem steeds Amerikaanser. Ik probeer hem in de trant van Snoopy, Garfield, Hagar op te bouwen. Een verhaaltje van ongeveer 7 of 8 stroken, maar dan wel iedere strook een gag. Dat doen die strips ook bijna allemaal en dat gebeurt hier in Nederland bijna niet. Ik denk dat het ook de enige manier is om een krantestrip in Nederland aan te laten slaan: het moet er heel buitenlands uitzien. Eigenlijk heel triest. Bartje lijkt ook absoluut niet op een andere strip die ik teken. Ik kan een figuur uit Bartje ook zelden in bijvoorbeeld Harry Lipwitts gebruiken, dat staat gewoon niet, het past niet bij elkaar.

Harry Lipwitts: Niet ècht krimineel, maar toch...

Wanneer heb je het besluit genomen om full-time tekenaar te worden?
Op een gegeven moment werd ik werkloos en toen dacht ik bij mezelf: Dit is het moment. Als ik het nu niet doe, doe ik het nooit meer. Toen ben ik zo langzamerhand zelfstandig geworden. Dat begon in mei 1983. Ik deed van alles en als het niet meteen lukte, dan probeerde ik het later nog een keer. Ik heb, geloof ik, drie jaar met Bartje bij het Rotterdams Nieuwsblad lopen leuren. Eppo, daar was ten tijde van Jaap Bubenik helemaal niet in te komen. Ik geloof dat ze daar nu wel op de goede weg zijn. Eindelijk eens een hoofdredakteur die zegt: 'Ik wil Nederlands talent'.

Voor Eppo Wordt Vervolgd teken je Harry Lipwitts.
Ik wilde Harry eerst helemaal niet als stripheld, ik vind het ook helemaal geen stripheld. Ik had eens een verhaal gemaakt van drie pagina's voor Robbedoes. Jos (Wauters) en Erwin (Cavens) zeiden meteen: 'Dat is leuk, dat willen we hebben!' Terwijl ik dacht: Oh ja, is dat leuk?. Ze vonden de naam ook zo leuk, terwijl ik die gewoon in elkaar gefrutseld had. Het was eerst helemaal niet m'n bedoeling om Harry als stripfiguur te laten terugkeren. Nu vind ik hem heel leuk om te tekenen. Hij heeft in Eppo Wordt Vervolgd meer karakter gekregen dan in Robbedoes. In Robbedoes liep hij langs de rand van de maatschappij, maar hij deed zelf niets.

Het geeft je een geweldige vrijheid.
Dat wel, maar het is toch niet bevredigend, want je hebt geen karakter of vaste figuren.

Hij was meer een aanleiding om verhalen te vertellen?
Ja, er was zelfs een verhaal bij waarin iemand uitgefoeterd wordt. Daarin zie je een raam waar een balloon uitkomt en Lipwitts loopt voorbij. Dat is de enige keer dat hij in die strip voorkomt.

Scenario-schrijven

Scenario-schrijven is een heel ander vak dan tekenen. Vind je het leuk om voor anderen te schrijven?
WR: Ik vind alles leuk als het met strips te maken heeft. Ik denk ook dat ik zover ben gekomen door mijn enthousiasme en doordat ik eigenlijk veel te veel doe. Ik zit 70 tot 80 uur per week te werken.

Heb je het idee dat dat ten koste gaat van kwaliteit, of kan je toch een bepaald niveau handhaven?
Als ik een bepaalde kwaliteit niet haal, dan gooi ik het gewoon weg. In principe is iets nooit goed genoeg. Ik heb nog nooit iets gemaakt waarvan ik vind: 'Dat is goed zeg!'. Het is allemaal leuk geprobeerd, maar het moet nog groeien.

Je probeert je strips heel herkenbaar te maken.
Ja, iedereen moet het meteen herkennen. Ze moeten niet op zo'n universitaire manier praten. Daar zijn het ook de verhalen niet naar. Het zijn allemaal platte mensen. Hoe platter, hoe beter.

Bedoel je dat letterlijk of figuurlijk? De Familie Doorzon is toch aanzienlijk platter dan de Familie Best.
De Familie Best, dat zijn natuurlijk gewoon Will, mijn vrouw, en ik samen. Die kan ik niet zo plat maken als de Familie Doorzon. Dat was ook mijn opzet niet, mijn opzet was een strip die misschien vrij truttig was, maar die ik zelf leuk vond, gewoon gezellig. Een kop chocolademelk, een koek en een warme kachel. Zo vind ik dat een strip moet zijn. Moe wil vertellen dat ze in verwachting is, maar pa vindt het veel belangrijker om te gaan joggen en die hoort het pas drie dagen later van de buren. Dat soort grappen vind ik leuk. Ik wil trouwens niet zeggen dat ik Doorzon niet leuk vind, want ik heb alles van Gerrit de Jager, schitterend wat hij maakt. Ik ben soms wel eens jaloers op de grappen die hij verzint.

Humor

Boven je werktafel hangt 'n foto van Laurel en Hardy. Zijn dat je favorieten?
WR: Ja, dat is de absolute top. Als ik naar 'n film van ze zit te kijken, denk ik wel eens: Hoe komen ze erop zoiets simpels zo uit te bouwen?

Plaat 6 uit het Philip J. Bogaard-verhaal 'Een zaak van toneel-liefde'

ONDANKS MIJN SCHERPE VRAAGSTELLING, WERD IK TOCH NIET VEEL WIJZER VAN DE GETUIGENIS VAN DEZE DAME.
BATHROOM
...ALS SULLIE HET NIET AL TE BEZWAARLIJK VINDEN ZOU IK NU GRAAG MET MIJN WERK VERDER GAAN... BONJOUR!
Coors CATERING
PLOTS KREEG IK EEN GENIALE INVAL...
ZEG PHILIP!!
SNAP
...LATEN WE EENS IN DE KLEEDKAMER VAN MENEER SPIGNOLLI GAAN KIJKEN... MISSCHIEN VINDEN WE DAAR WEL AANWIJZINGEN
MOEHOEBUMUC
JA... GOED IDEE....HET HAD VAN MIJ KUNNEN ZIJN!!

Zijn er nog andere komieken die je leuk vindt?
Koot en Bie, André van Duin vóór 1980. Ik vind haast alles op komisch gebied leuk.

Zijn er dingen die je echt niet leuk vindt?
Ja, Wim T. Schippers. Ik snap ook niet hoe mensen dat leuk kunnen vinden. En de Mounties, dat vind ik ook afschuwelijk. Dat vind ik zó gruwelijk, dat is bijna niet uit te drukken.

Om de Van Oekel-strip kan je ook niet lachen?
Nee, niet meer. Om wie ik wel hard kan lachen is Binet. Ik vind het jammer dat zijn werk, in Nederland niet meer wordt uitgegeven. De Familie Suikerbuik, Kador, daar kan ik echt heel erg van genieten. Maar voor de rest... Je zit er zelf middenin, dus je doorziet haast elk plot. Als je het eerste plaatje ziet, dan denk je: Oh, dat eindigt zó. Dat is een soort beroepsverdwazing.
Ik ben er sinds kort ook achter gekomen, dat iets niet persé een leuke eindgrap hoeft te hebben, maar het moet als geheel leuk zijn. Na zo'n 30 of 40 jaar gag-strip zijn alle eindgrappen wel een keer gebruikt. Ik denk dat het veel leuker is als je 2 pagina's lang kunt lachen, dan dat je je door een verhaal heen moet worstelen om bij een leuke eindgrap te komen. Zo'n strip hoeft niet modern of vernieuwend te zijn, want dan bereik je misschien maar weinig mensen, nu bereik ik veel meer mensen en dat vind ik belangrijk. Misschien is het voor een tekenaar helemaal verkeerd, dat kiezen voor het kommerciële in plaats van het kunstzinnige, maar ik vind het belangrijk dat iets goed verkoopt. Het is natuurlijk leuk om te zeggen: 'Ik ga voor een klein publiek werken', maar ik heb wel een gezin te onderhouden.
Maar om op het stripschrijven terug te komen: bij Dabbo, de strip die ik schrijf voor Peter Hulpusch, kijk ik altijd heel erg om me heen, wat gebeurt er op een bepaald moment, wat doe ik? Ik zet vuilniszakken buiten? Dabbo zet vuilniszakken buiten. Wat gebeurt er dan? Zo ontwikkel je dat. Bij Harry Lipwitts ga ik van een heel ander gezichtspunt uit. Dat moet altijd iets met de kriminele sfeer te maken hebben. Niet èch krimineel, maar toch... Het moet een gezellige, kompakte strip worden in de geest van Blunder. Ik vind Greg één van de allerbeste humoristen in de stripwereld.
De eindgrap is het meest essentiële van een verhaal, dus als ik zo'n situatie heb met die vuilniszakken, zoek ik eerst een leuke eindgrap. Als ik die heb, ga ik terugbouwen. Ik moet er misschien wel twee weken over verzinnen, maar dan ga ik achter mijn schrijfmachine zitten en dan, pats, in één keer eruit. Daarom vind ik een lang verhaal zo moeilijk, want die spanning houd je voor jezelf nooit vast.

Beïnvloeding

In een interview met Robbedoes vertelde je dat je nogal beïnvloed was door Vandersteen. Is dat de held van je jeugd?
Het was de eerste striptekenaar die zo vriendelijk was om een briefje terug te schrijven en die me ook uitlegde hoe je een strip moest maken en dergelijke. Mijn zus kocht veel Suske en Wiske-boeken. Die las ik en daar werd – en word – ik sterk door beïnvloed. En Robert en Bertrand natuurlijk, dat vind ik ook een hele goede strip. Mijn eerste stripboek was 'Kuifje en de Zwarte Rotsen', maar daar ben ik echt niet door beïnvloed. Ik vond het heel mooi, maar het was niet mijn stijl.

Wat opvalt in zowel het werk van Vandersteen als dat van jou is de volkse humor.
Is dat zo?

De humor in je verhalen is heel Rotterdams, het verbale, het direkte. Je annexeert heel makkelijk grappen en uitdrukkingen, bijvoorbeeld uit de Dikvoormekaarshow.
Dat leeft toch op dit moment. Als je op straat loopt, hoor je iedereen zeggen: 'Shit', nou, dat moet er dan in. Dat vind ik leuk, om zulk soort dingen te doen. Ik vind mezelf vaak te Rotterdams. Ik word er ook wel eens op gewezen door Sijthoff. Ik had bijvoorbeeld laatst 'koekies' in plaats van 'koekjes' geschreven. Dat kennen ze in Den Haag helemaal niet.

Dat is toch aardig in een strip, die 'couleur locale'?
Ja, dat vind ik wel. Ik vond Willy Vandersteen in z'n volkse tijd heel leuk. Toen hij zijn strips zelf schreef en tekende vond

OP WEG NAAR DE KLEEDKAMER VAN SPIGNOLLI WERDEN WIJ ONS BEWUST VAN DE GEVAREN VAN HET TONEELSPELEN...
KKRR
CLANG
AAHHH... KIJK UIT!!
EXI

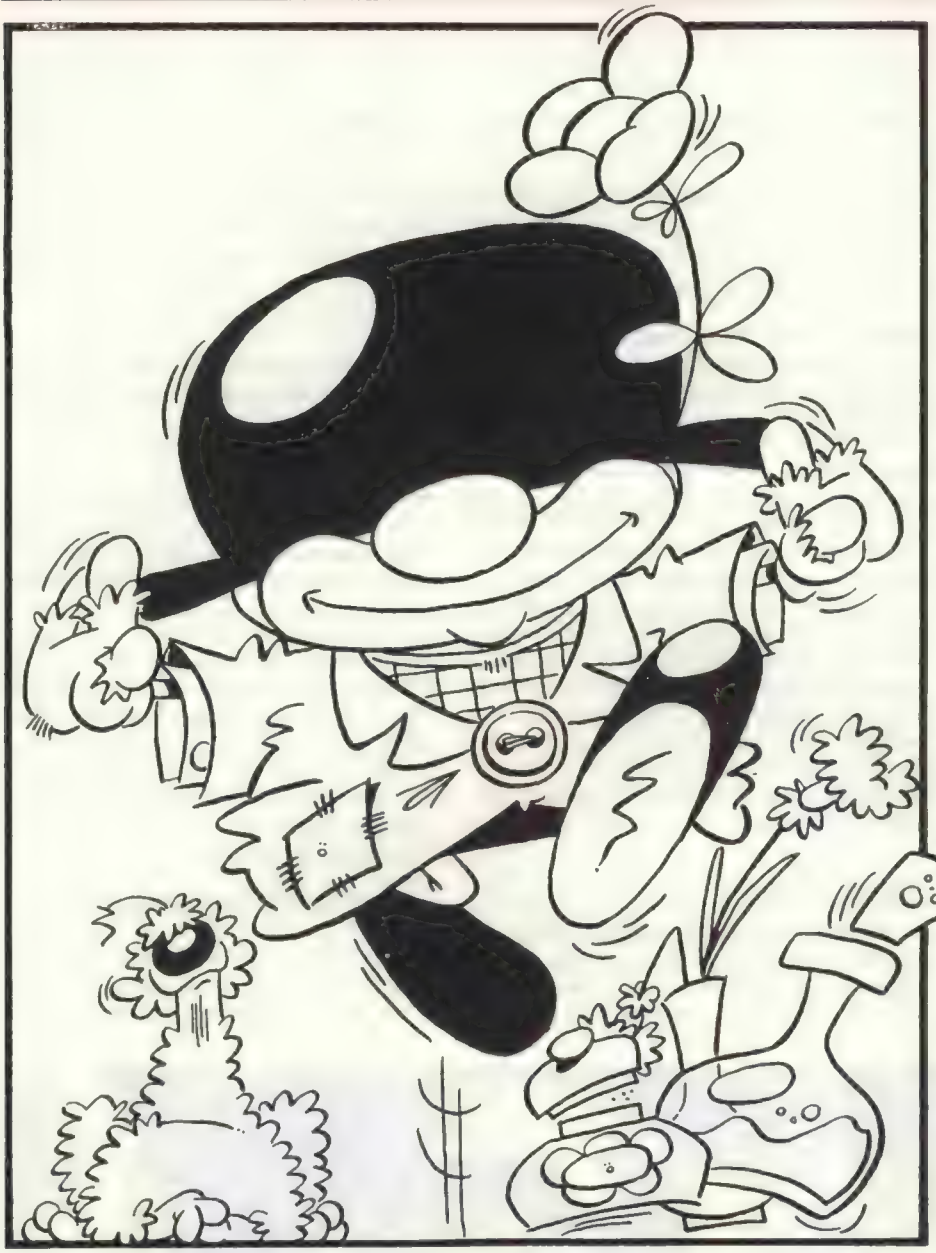

Cover van het eerste Bartje-album: 'Bartje hangt de pias uit'. Het album wordt uitgegeven door Loeb en verschijnt rond de Strip-3-Daagse.

ik ze gezellig, daar dook je in. Wat me wel hindert is de strip 'Urbanus', daarin wordt het Vlaams echt om het Vlaams gebruikt. Willy Vandersteen wist gewoon niet beter. Als je die humor eruit haalt ben je de ziel van de strip kwijt, dat blijkt ook wel.

We willen toch nog even terugkomen op mensen die jou beïnvloed hebben. Wie nog meer, behalve Vandersteen?
In eerste instantie ben ik heel erg beïnvloed door Gotlib, en op dit moment door Dupa en Greg. Daar moet Harry Lipwitts ook naar toe. Dat vind ik prachtig, een leuke stijl om te tekenen en ook om naar te kijken. Verder Gerrit de Jager natuurlijk en Wim Stevenhagen. En Peter de Smet.

Martin Lodewijk of Dick Matena?
WR: Ja, wel om te kopen en te lezen, maar dat is toch kwaliteit die ik niet kan bereiken. Daar moet ik me bij neerleggen. Ik maak een typische massa-strip en ja, Martin Lodewijk of Dick Matena en Peter de Smet ook wel, maar dat zijn zulke giganten, die zijn zó ontzettend goed, daar kan ik toch de eerste 10 of 20 jaar niet aan tippen. Mijn streven is voor de rest van mijn leven strips te tekenen en te schrijven en om dan zo af en toe een behoorlijke maagzweer te krijgen van het kommentaar van kollega's. Maar ja, dat is in de stripwereld precies hetzelfde als op kantoor. Je hebt hele integere striptekenaars, bijvoorbeeld Martin Lodewijk, die je nooit tot op de grond toe af zullen branden, die geven je wel heel goed kommentaar waar je wat mee kunt doen, maar aan de andere kant zijn er ook tekenaars die je genadeloos onderuit halen en je echt afmaken. Ik heb wat dat betreft waarschijnlijk masochistische neigingen, want dat wakkert bij mij het vuur weer aan.

Pik je je grappen overal op, of moet je er soms echt voor gaan zitten?
Sinds ik voor Eppo Wordt Vervolgd werk, schrijf ik scenario's altijd uit. Voorheen zag ik altijd wel waar ik uitkwam, maar omdat ik met Soeperman, de strip die ik voor René Uilenbroek schrijf, aan die twee pagina's vastzit, kan dat niet meer. Bij Dabbo is het wat makkelijker, maar daar moet je toch ook mee uitkijken, want je schrijft voor een ander. Ik werk altijd nauw samen met de tekenaar. Het is niet leuk als iemand een scenario krijgt waarin alles vastligt en waar hij zelf niets meer mee mag doen. Tekenaars voor wie ik verhalen schrijf, mogen van mij zoveel afwijken van mijn scenario als ze zelf willen, zolang ze de lijn van het verhaal maar aanhouden.

Maar hoe kom je aan je grappen; ben je een natuurtalent?
Vind je mijn grappen leuk dan? Ach, natuurtalent... Ik denk dat het oefenen is. De eerste keer lukt het niet, de tweede keer ook niet, maar de tiende keer heb je een redelijk scenario. Kijk, ik hou veel van humor en ik kijk naar alles wat humor is, of heet te zijn. Dan ga je gewoon doorhebben wat leuk is.

Je kijkt het voor een deel af?
Ja, maar dat doe je onbewust toch. Je kan niet altijd een verhaal maken wat op geen enkel ander verhaal lijkt. Een bekende uitspraak van een grote Nederlandse tekenaar is: 'Als ik het niet van iemand krijg, dan jat ik het'. Het is natuurlijk beter goed gejat, dan slecht zelf gemaakt. Je kan nooit van je leven origineel zijn, dat is onmogelijk. Hoewel, zoiets als Philip J. Bogaard is geloof ik nog nooit gedaan. Het is een nieuwe vorm van stripmaken, denk ik. Maar jatten doet iedereen. Je kan geen tekenaar opnoemen die niet jat. Als ze zeggen dat ze dat niet doen, dan liegen ze dat.

Realisme

Vertel eens wat over de strip Philip J. Boogaard.
Het is een gemengde strip die ook met gemengde gevoelens wordt ontvangen. Het is een half-karikaturaal, half-realistische strip, waarin de detective helemaal belachelijk wordt gemaakt. Ik teken het karikaturale gedeelte, waarin Boogaard zijn verhaal vertelt. Mijn Bogaard is een heel dom type die alles heel stoer vertelt. Het realistische gedeelte wordt getekend door Minck Oosterveer. Zijn Bogaard is een heel stoer type, die alles nèt even iets andes beleeft dan door mijn Bogaard wordt verteld. Als mijn Bogaard bijvoorbeeld zegt: 'Ik had de zaak al helemaal door', dan blijkt uit de tekeningen van Minck dat een omstander hem de oplossing in handen speelt.

Je hebt verder weinig affiniteit met de realistische strip?
Oh, ik wil zo graag een realistische strip schrijven, maar hier in Nederland is gewoon geen belangstelling voor zo'n strip. Minck is een heel groot talent, maar er wordt geen aandacht aan hem besteed. Dat hoort, volgens de redaktie, niet in Eppo Wordt Vervolgd. Terwijl ik zeg: iedereen hoort in Eppo Wordt Vervolgd, iedereen moet zich kunnen ontwikkelen en ontwikkel maar binnen het blad, dan krijg je de

beste tekenaars. Moet je de eerste strips van Peter de Smet zien, dan denk je bij jezelf: Hoe hebben ze dat kunnen plaatsen?, maar hij heeft zich wel tot een gigant ontwikkeld. Als je mijn eerste strips ziet en mijn laatste, dat is een hemelsbreed verschil. Je ziet echt een bepaalde ontwikkeling die je doorgemaakt hebt, want ja, je moet toch opboksen tegen die andere grote talenten. Ik denk, dat je iedere tekenaar die in staat is een begrijpelijk verhaal te maken, moet plaatsen.

Als je een realistische strip kon maken, waar zou je dan over schrijven?
De Russische Revolutie, dat vind ik een hele interessante periode. Ik zou daar graag een verhaal over schrijven, dat in 1905 begint met de opstand bij het Winterpaleis en dan eindigen in 1930. Dan kun je de voors en tegens van zowel het kapitalisme als het kommunisme laten zien. En ik wil graag een avonturenstrip maken in de trant van 'Indiana Jones'. Een kompleet verhaal maken: er moet humor in zitten, realisme, het moet hard zijn, romantisch, spannend, zwijmelend, er moet van alles inzitten, echt alles, zodat je er een brok van in je keel krijgt. Dat lukt je nooit met een strip, maar dat gevoel moet er in liggen.

Zelf kun je niet realistisch tekenen?
Nee, absoluut niet. Ik zal er ook nooit aan beginnen. Alles moet kloppen en als ik ergens een hekel aan heb, dan is het wel om iets kloppend te krijgen, dat lukt me nooit. Als humorist heb je het met tekenen veel makkelijker. Wie ik op dit moment een goede realist vind is Paul Teng, de tekenaar van 'Libertair Intermezzo' uit het maandblad Wordt Vervolgd, prachtig verhaal, schitterend getekend. Het is echt een verhaal waarbij ik denk: 'Dit wil ik ook maken, in die richting wil ik ook schrijven'. Er zit van alles in, het is leuk, het is kompleet.

Heeft één van de figuren die je tekent jouw speciale voorkeur?
Ja, Bartje, die kan ik tot mijn 80e tekenen. Bartje is mijn grote liefde. En de Familie Best, maar die krijg ik nergens geplaatst. Ik heb kontakten gelegd, allerlei mensen zeggen ook dat het leuk is om te zien en om te lezen, maar het blijft een slepende kwestie. Daar ben ik intussen aan gewend. Hoewel, wél goed beschouwd is het allemaal snel gegaan, maar als je er midden in zit duurt het allemaal erg lang. Eigenlijk is mijn ontwikkeling heel snel gegaan, het is allemaal binnen drie jaar gebeurd. Waarschijnlijk is het zo, dat ze denken, als ik binnenkom: 'Oh jee, daar heb je hem weer, laten we hem nu maar plaatsen'. Ik blijf terugkomen. Ik ben net Heintje Davids, alleen ik neem nooit afscheid. Mijn sterrebeeld is tweelingen. Dat zijn mensen met een ontzettend bord voor hun kop en doorzettingsvermogen voor twee. Die blijven terugkomen. Al breek je ze tot op de grond af, nou dan zorgen ze dat het de volgende keer wat beter is. Ik heb nu eenmaal gekozen voor dit vak en dan blijf ik dat ook tot mijn 80e doen. Al valt het huis in elkaar, ik blijf zitten tekenen en schrijven.

Is er nog iets dat je tot besluit van dit interview wilt zeggen?
Ik hoop ooit nog eens mijn grote roman te schrijven.

De Familie Best: gewoon gezellig...
Deze halve plaat maakt deel uit van een verhaal, dat werd gemaakt voor Panorama, maar nooit gepubliceerd werd.

HA GRAPPENMAKER, IK WIST NIET DAT JIJ HIER IETS TE VERTELLEN HAD, MAAR WILL ZEGT NET DAT HET WEL ZO IS!!
OEMPF!
INDERDAAD! WIJ HEBBEN BESLOTEN, DAT JULLIE NIET HIER KUNNEN INWONEN NU JE GEEN BINNENVAARTSCHIPPER MEER BENT, SCHOON PAPA..!!
ACH WIM, MAAR DAT WAS TOCH EEN VOORSTEL VAN WILL, NIET VAN ONS!!
WANT WIJ VOELEN ER NIETS VOOR OM BIJ JULLIE TE WONEN! STERKER NOG, WE HEBBEN AL EEN FLAT GEVONDEN!
...PRIMA!!
OH LEUK PA... EN WAAR GAAN JULLIE WONEN...
...IN DE FLATWONING HIERNAAST, DIE STOND TOEVALLIG LEEG, DUS DAT LEEK ME WEL GEZELLIG ZO — VLAK NAAST JULLIE..!!
HIRA! HIRA!

Een eigen stripblad beginnen

Door Baldi Dekker Jr.

De redactie van Stripschrift ontvangt regelmatig brieven van – voornamelijk jonge – lezers, die vragen hoe ze een stripblad moeten beginnen. Het is erg moeilijk daar een sluitend antwoord op te geven. Baldi Dekker jr., ooit begonnen als uitgever van amateurstripblad 'Fenomeen', waagt een poging de briefschrijvers van advies te dienen, aan de hand van een aantal veel voorkomende vragen.

Moet ik een vergunning hebben, of me ergens laten inschrijven?

Uitgever is een vrij beroep en voor het uitgeven van een stripblad heb je dan ook geen vergunning nodig. In principe is het niet nodig je ergens in te schrijven. Pas wanneer je contracten gaat afsluiten, bijvoorbeeld met de PTT over het versturen van je blad of met betrekking tot acceptgirokaarten, is het vereist dat je ingeschreven bent bij de Kamer van Koophandel.
De inschrijving is niet goedkoop. Reken maar op zo'n *f* 75,— tot *f* 100,—. Voor acceptgirokaarten moet je een behoorlijk aantal per jaar gebruiken, en ook die kaarten zijn niet gratis. Voor het verzenden met zo'n 'port betaald'-contract moet je minimaal 4 nummers per jaar uitbrengen en tenminste 250 abonnee's hebben. Bij een amateurstripblad zal dit zelden het geval zijn.

Hoe moet ik beginnen?

Voor je het eerste nummer van de pers kunt laten rollen, zul je over een flinke groep tekenaars en scenaristen moeten beschikken. Je hebt immers veel tekenwerk nodig, om te kunnen selecteren. Niet al het werk is te publiceren, er zal ook wel eens een slechte strip tussen zitten. Je kunt met tekenaars in contact proberen te komen, door in stripbladen zoals bijvoorbeeld 'Eppo Wordt Vervolgd' of 'Stripschrift' een oproep te plaatsen.

Hoeveel pagina's moet een stripblad hebben?

Een vaststaand aantal is niet te geven, maar 32 pagina's is een gemiddelde. Dat is echter niet zo belangrijk. Het is van meer belang er voor te zorgen dat je blad niet bij iedere aflevering dunner wordt. Probeer een eenmaal gekozen aantal pagina's vast te houden, of uit te breiden.
Het is ook zaak om een bepaalde frequentie af te spreken. Wil je als blad geloofwaardig bij je lezers (en abonnee's) over komen, dan zul je minimaal 4 nummers per jaar moeten uitbrengen. Liefst keurig op tijd, hoewel dat ook bij 'volwassen' stripbladen nog wel eens mis gaat.

Tips

Als redacteur van een stripblad moet je natuurlijk streng zijn. Je moet erop toezien dat het blad vol met goed tekenwerk komt. Dat betekent dat je vaak mensen teleur moet stellen. Doe dat op een diplomatieke manier. Een briefje met 'Wat teken jij slecht!' heeft geen zin. De 'afgewezen' tekenaar zou dan nooit meer iets opsturen. Terwijl de volgende strip misschien wel heel mooi wordt. Stuur daarom een aanmoedigend briefje, waarin je aangeeft wat er in deze strip mis is gegaan en wat daar aan te doen is. Zo zal die tekenaar beter worden en daar heb je als blad meer aan.

Probeer een goede verkoopsprijs uit te kienen. Bij een te lage verkoopsprijs haal je de kosten er niet uit en ga je op den duur over de kop. Maar ook bij een te hoge prijs zul je het niet redden. Dan koopt immers geen mens je blad. Afhankelijk van wat je aan kwaliteit te bieden hebt, zal een verkoopsprijs zo tussen de *f* 2,50 en de *f* 5,— liggen.

Probeer er voor te zorgen dat alle pagina's aan de zelfde verhoudingen voldoen. Dat mag best een stuk groter zijn als het formaat van het blad. Veel kantoorboekhandels hebben tegenwoordig kopieëerapparaten die kunnen verkleinen. Zoek dat tevoren uit en bereken op welke maat de pagina's gemaakt moeten worden. Door alle strips dezelfde maat te plaatsen zal je blad overzichtelijker worden.

Hoe kan ik mijn blad laten drukken?

Tenzij je goedwillende familieleden in de grafische sector hebt, kun je het laten drukken van je blad, zeker in de begintijd, wel vergeten. Drukwerk is duur en om op een redelijke prijs uit te komen heb je een hoge oplage nodig. Zo'n 500 stuks is het minimum, terwijl dat voor een beginnend blad een heel hoog aantal is.
Een startoplage van 100 stuks is realistischer, maar dat in off-set laten drukken is onbetaalbaar. Nu het tegenwoordig geen probleem meer is om tweezijdig en tegen een lage prijs te kopieëren, kan dit een uitkomst zijn. Het lijkt me de enige manier om een blad in een kleine oplage tegen een redelijke prijs en met een acceptabele kwaliteit uit te kunnen brengen.

Hoe kan ik mijn blad het beste verspreiden?

Voor de losse verkoop maken grote bladen gebruik van distributeurs. Die zorgen er dan voor dat het blad in de stripwinkels komt. Zo'n distributeur vraagt echter een groot deel van de opbrengst, namelijk zo'n 52 tot 55% (waarvan 25% bestemd is voor de stripwinkel). Het is daarom veel handiger om zelf de winkels af te gaan en de bladen direct aan de winkelier te verkopen. Zoals gezegd kost dat je maar 25% van de opbrengst.

Moet ik adverteren?

Dat lijkt me niet zo'n handig idee. Het kost erg veel geld en je moet maar afwachten of men naar aanleiding van de beperkte informatie die je in de advertentie kwijt kunt, het blad zullen kopen. Beter zou je eens naar het kantoor van de plaatselijke krant kunnen gaan en daar van je plannen vertellen. Als je de journalist ook nog een gratis exemplaar geeft, heb je een redelijke kans dat deze het leuk vindt en er iets over schrijft. Voor kranten en bladen die ver weg zijn gevestigd, kun je een 'recensie-exemplaar' met een briefje erbij opsturen. Je krijgt op die manier meer aandacht dan met een advertentie en het is stukken goedkoper.

Kunnen de tekenaars patent vragen op hun stripfiguur?

Dat is helaas niet mogelijk. Aan het geharrewar rond de zogenaamde parodieën op Kuifje, Asterix en Suske & Wiske heb je kunnen merken dat ook grote uitgevers er niet in slagen hun stripfiguren afdoende te beschermen tegen misbruik. Er bestaan enkele lapmiddelen, maar die zijn niet afdoende en vreselijk duur. Denk daar maar niet aan.

Moet ik de tekenaars betalen?

Het is heel ongebruikelijk dat een amateurstripblad zijn tekenaars betaalt. Van winst maken zal vast geen sprake zijn. Het blad gaat je alleen maar geld kosten. Dat terwijl het voor de tekenaars een mooie gelegenheid is om het vak te leren. En misschien ziet een uitgever een keer je strips en spreken ze hem aan...

Druk de tekenaars op het hart veel aandacht te besteden aan de afwerking van de strip. Details als kaderlijnen en lettering kunnen en strip maken of breken. Zorg er ook voor dat een strip altijd in zwart-wit gemaakt wordt. Dus nooit inkleuren. Daardoor krijg je allerlei vies grijze vlekken.

Wanneer er alleen maar strips in het blad staan, kan dit gaan vervelen. Bedenk een paar leuke rubrieken. Bijvoorbeeld een interview met een bekende tekenaar. Dat valt altijd wel in de smaak. Adressen kun je via de uitgevers lospeuteren, of anders wel via Het Stripschap.

Heel veel succes met jullie uitgeversactiviteiten!

Stripschrift

Oude nummers

Oude nummers van Stripschrift zijn nog steeds verkrijgbaar voor de oorspronkelijke prijs. Bestellingen kunt u richten aan:

Adm. Stripschrift
Antwoordnummer 420
3700 VB Zeist

Na overmaking van het totaalbedrag aan Stripschriften plus f 2,50 porto- en administratiekosten op gironummer 209948 tnv. 'Stripschrift', Zeist, wordt het bestelde u thuis gezonden.

19 (f 2,25): Kabouterstrips, Paulus de Boskabouter nr. 14.

65 plus (f 2,25): Interview Tibet, Rik Ringers leidt de dans (1955); Chick Bill; Tina; Jay Linch door Evert Geradts; De wonderen van Mu.

~~**67** (f 2,25): Nader tot Kuifje 3 over interessante drukvarianten; interview Carry Brugman; speciaal Roba met Bollie en Billie en De Sliert en een bibliografie; De Wonderen van Mu~~

70 (f 2,25): Marten Toonder 2 (Panda, Toonder-studio's); Jan van Haasteren; De wonderen van Mu; Tom Poes en de Schoonschijners.

74 (f 2,95): Zuiptor, Uco Egmond, Raymond Macherot (Chlorophyl, Poezekat); Domien ten Berge, Marten Toonder; profesor Pi...

77 (f 2,95): Gerrit Stapel, Mijn vriend Andries; Aart Clerkx.

78 (f 2,95): Daan Jippes, Intercity Incident; interview 'Forest Bud' Sagendorf Popeye; Modesty Blaise.

79 (f 2,95): Jules Feiffer; Moem; Piet Wijn De Moorse Tovenaar.

80 (f 2,95): Robbedoes, Fournier, The Hulk; De Tovenaar van Piet Wijn...

83 (f 2,95): Sjors en Pep (nu Eppo); Loriot; Dick Bos reclamestrip Glashard.

86 (f 2,95): inhoudsopgave van Stripschrift nr 49/50 t/m 84; Eddy Paape, SDCN...

87 (f 2,95): Bert Bus, herdruk Nitokris, kartoenrubriek Ong-gezien, Tomi Ungerer, Simpelman, Lucky Luke, LL-persiflage.

88 (f 2,95): Ridderspecial; Prins Valiant, De Rode Ridder, Vlaamse Ridderschap, Bob de Moor, prins Valiant-persiflage, Wood, Tarzoon.

89 (f 2,95): Uitgeverij Casterman, Jacques Martin, Jacques Tardi, Tardi-oorlogsstrip, de 4 Helden, Craenhals, Kresse.

92 (f 2,95): Jean Graton's Michel Vaillant, Julie Wood, en Van Strijd tot strip, Wim van Wieringen.

94/95 (f 3,60): Robbedoes-weekblad... Robbedoes index t/m nr. 2000; de dertigste verjaardag van het weekblad Kuifje, Pogo.

97 (f 3,25): Keizerstrip Trigië tekenaar Don Lawrence, Verdwenen Kuifjes door Har Brok teruggevonden, interview met Selby Kelly weduwe van Pogo-tekenaar Walt.

98 (f 3,25): Strips in de dertiger jaren: Doe Mee, Centsprenten en strips, Tripje, G. Rotman, G. van Raemdonck, Bulletje en Bonestaak en Thijs IJs en Gijsje Goochem.

99 (f 4,95): Milton Caniff, Wallace Wood interview, Stripkoerier en Gummi.

101 (f 3,95): Scenaristen special, Greg, Jacques Lob, Jean Michel Charlier, Jean-Pierre Dionnet; Blueberry, Pogopersiflage door Wallace Wood/Harvey Kurtzman, 66-ste en laatste Eric de Noorman-verhaal: De eerloze krijg.

102/103 (f 3,95): Kuifje weekblad, E.P. Jacobs, Bob de Moor en Claude Auclair, Lombard uitgaven, Rik Ringers, Eric de Noorman: De eerloze krijg.

105 (f 3,95): 'Duckman' Carl Barks, herdruk van een van zijn eerste Donald Duck verhalen, Daan Jippes; tien jaar Het Stripschap, Tante Leny, Pogo en Eric de Noorman.

106 (f 4,95): Hugo Prattnummer, Luck Star O'Hara, VNU-story III, jaarlijkse stripdoorsnede, Pogo, Eric de Noorman.

107/108 (f 4,95): Kapitein Rob, Pieter Kuhn, kapitein Rob musical, Evert Werkman, Eric de Noorman en Smurfen...

109/110 (f 4,95): Eppo-special, Henk Kuijpers (Franka), Bert Bus, René Follet, Peer en Uco, De VNU-story IV, kritiek op vooroordelen Strips, Kuifje in Zwitserland, Pogo en Eric de Noorman...

~~**111** (f 4,25): Stripproduktienummer: ontstaan van strips, tekenwerk (door Matena) scenario, lettering, inkten, inkleuring, merchandising en syndication, Kapitein Rob, Pogo en Eric de Noorman...~~

112/113/114 (f 5,95): detectivestrips, Eisner en zijn Spirit, The Shadow, Schlomo Raven, Jack Palmer (Pétillon), Loro, Jess Long, Detectivefilms, Eric de Noorman.

115 (f 4,25): Strips en politiek, Willem, Peter van Straaten, Behrendt, Crumb, Eric de Noorman.

116 (f 4,95): Centsprenten en strips, Ben van Voorn en Piet van Elk, Alain Saint-Ogan, Toonder en Piëts Bassie, Chantal Montellier, Martin Lodewijk en Eric de Noorman.

117/118 (f 6,50): Interview Blanc-Dumont, Jijé-polemiek, inhoudsopgave Stripschrift nrs. 85-117/118, Pogo afsluiting, Eric de Noorman.

119 (f 4,95): Lucky Luke, Morris en Goscinny, De Ballade van de Daltons, 50 jaar Kuifje, marketing van Stripschriften op de Nederlandse markt.

120 (f 4,95): Science Fiction met Leloup, Arman en Ilva, Dick Matena en Enki Bilal.

121 (f 4,95): Berni Wrightson, de horrorstrip op zijn best. De striphandel. De Stripkatalogus.

122/123 (f 6,50): Willy Vandersteen, Jerom, De blauwe reeks, Suske en Wiske wegwijzer.

124 (f 4,95): Palacios, strips op z'n Spaans, Noel Sickles, Stichter v.d. Caniffschool.

125 (f 4,95): Cuvelier-nummer met artikelen en herdruk, Pogo etc.

126/127 (f 6,50): De strips van Claire Bretécher, Ralph Bakshi, de animatieman.

128 (f 4,95): Guido Crepax en Valentina.

129/130 (f 6,50): Al Capp (1909-1979), Li'l Abner, Vakbond voor striptekenaars, Jacques Tardi.

131 (f 4,95): Dick Tracy, The Studio, Jeff Jones, Mike Kaluta, Berni Wrightson.

132 (f 4,95): Engelse dagbladstrips: Andy Capp, Jeff Hawke, Garth, Jane, The Perishers, Romeo Brown.

133 (f 4,95): Joost Swarte, Droomprijsvraag, Rose, Enquête.

134 (f 4,95): Beeldverhaal in de oorlog. Het beest is dood, Striphelden trekken ten oorlog.

135/136 (f 6,50): Willy Vandersteen artikelen, Klassieke strips uit Sprint, Blueberry, Jordaan.

137 (f 4,95): De kleine uitgevers, Rijperman, Yendor en Espee, De Vrije Balloen 5 jaar, Uderzo drinkt toverdrank.

138 (f 4,95): De familiestrips: Familie Snoek, Blondie, familie Doorzon, Jan, Jans en de kinderen, Prins Valiant.

139/140 (f 6,50): Theo van den Boogaard, Martin Lodewijk, Zweedse Strips.

141 (f 4,95): Daan Jippes naar Disney Studio's, Rostrum, Minitoe, Kapitein Rob en Romeo Brown.

142 (f 4,95): Droomprijsvraag, Dick Matena's witte kerst, The Empire strikes back, Indeks, Top-twintig.

143 (f 4,95): Amsterdam in strips, Kuifje voor het Amsterdamse gerecht, Lucca 14, Del Castillo.

144 (f 4,95): 1984, Ravian, Stripalbumkopers onderzocht, Prikkebeen.

145 (f 4,95): Frank Frazetta's Fantastische Wereld. 25 jaar Yrrah, Enki Bilal, Mort Walker: Sam's Strip.

146/147 (f 6,50): Floc'h. Dominique Hé, Terug naar de Klare Lijn.

148 (f 4,95): Robert Gigi, Scarlett Dream, Het gezicht van Eppo.

149 (f 4,95): Conan, Wie is dat?, Conan-strip, Romeo Brown, Sam's Strip.

150 (f 4,95): Krazy Kat, De dieren van Crumb, Nard'n' Pat, Garfield, De Shtunk, Li'l Abner, Dierenleed, Fat Freddy's Cat, Vlaamse smetjes, Romeo Brown.

151/152 (f 6,50): Jan Kordaat, Yves Chaland en de erfenis van Tillieux, Het voorbeeldige leven van Jijé, De Bende van vier.

153 (f 4,95): William Vance, Bruno Brazil, Bob Morane, Jerom in Tibet, Kapitein Rob, Chantal Montellier, Vlaamse Frutjes.

154 (f 4,95): Belgische strips, Didier Comès, De Rat-cisten een strip van Comès, EC herleeft, Kuifje op de knieën.

155 (f 5,25): Victor de la Fuente, Haxtur, Fernando Fernandez, Francisco Ibanez, De Disney films, de toplijsten van 1981.

156 (f 5,25): Nieuwe Nederlanders, Paul Teng, Dick Briel, Red Rat, Gezellig en leuk, Prutswerk.

157 (f 5,25): Jean-Claude Mézières, Heavy Metal, Eric Schreurs, Sterren stralen in Hollywood.

158 (f 5,25): Marten Toonder, François Bourgeon, Comicana, Jean-Louis Floc'h, De Zeven van Zeveneken.

159/160 (f 7,—): Engelse stripweekbladen, Strip against racism, Crumb's Sketchbook, Stripfiguren vogelvrij?

161 (f 5,25): Nieuwe stripbladen, Knudde, Bij de dood van Wallace Wood, Josep Toutain.

164 (f 5,25): Interview met Harvey Kurtzman, Lijk op de Imjin, Lezers over parodie en plagiaat.

165 (f 5,25): Interview met Frank Margerin en Raymond Reding. Een analyse van de strips van Cosey.

166 (f 5,25): Interview met Paul Gillon, schepper van Schipbreuk in de tijd en met Pierre Christin scenarist.

167 (f 6,—): De wereld van Richard Corben, Jan Strnad zijn bezielde scenarist. De toplijsten van 1982.

170 (f 6,—): Interviews met Martin Veyron (tekenaar van Barend Terzijde), Bart van Erkel, en Chayé.

171 (f 6,—): Interview met Milo Manara (tekenaar van Guiseppe Bergman) en analyse van zijn strips. Interview met Frits Kloezeman (tekenaar van 'Rechter Tie').

172 (f 6,—): Krantestrips in Nederland. Interview met Nikita Mandryka (tekenaar van 'De gemaskerde Komkommer').

173 (f 6,—): Interiew met Ted Benoît (tekenaar van o.a. 'Morfeu Electrico'), Vijftig jaar Comics in Amerika. Interview met Dick Matena.

174/175 (f 8,—): Meeslepend interview met Peter Pontiac. Strips en Popmuziek. Boekbesprekingen.

176 (f 6,—): Fred en Liliane Funcken (Witte Ruiter, Harald de Viking enz.), Vijftien jaar Stripantiquariaat Lambiek. Strips en Onderwijs.

177/178 (f 8,—): Interviews met Schuiten, Renard en Peeters ('De medianen van Cymbiola'), analyses van hun strips. Interviews met Hermann ('Bernard Prince', 'Comanche', 'Jeremiah') Neal Adams en Tom Wilson. De toplijsten van 1983. Wendy Pini's Elfquest.

176 (f 6,—): Veranderingen bij Robbedoes, Kuifje en Eppo. Jaap Bubenik, Nico Noordermeer en Vaughn Bodé.

180 (f 6,—): Interview met Robert van der Kroft, tekenaar van Sjors en Sjimmie. Garfield, George Orwell als stripfiguur en de dood van Reiser.

181 (f 6,—): De fantastische werelden van Rork, prachtboeken over Hergé. Nieuwe ontwikkelingen bij Giraud en cartoons: Elyh.

182 (f 6,—): Vittorio Giardino over Sam Pezzo, interview met Dick Vlottes en cartoonist Pauk Verschaeren.

183 (f 6,—): Strips en voetbal: Kick Wilstra, Appie Happie, Roel Dijkstra, FC Knudde enz. Interview met cartoonist Efbé.

184 (f 6,—): Wasterlain, veranderingen bij Robbedoes, inteview met Herman Focke en het tijdschrift Titanic uitgevaren.

185/186 (f 8,—): Artikelen over Mézières' Ravian, Auclair en Will Eisners Opmakh mit Got. Interviews met de gebroeders Varenne en cartooniste Marlèn Nolta en een artikel over Philippe Marcelé. Extra bijlage over de strip-3-daagse.

187 (f 6,—): Interviews met André Juillard en Rumen Simeonov. Artikelen over Al Williamson en Jeremiah. Een strip van Williamson.

188 (f 6,—): Speciaal western nummer met een artikel over Durango, interviews met Laurence Harle (scenariste van Cartland) en Colin Wilson de nieuwe tekenaar van Blueberry.

188/189 (f 8,—): Interviews met Rochette, Franz. Kinderzegels in Nederland, Tex Avery en Nader tot Kuifje en Strips en onderwijs. Speciaal omslag met de kinderzegels van Joost Swarte.

191 (f 6,—): Deel van het artikel over de stripfiguur Robbedoes. Deel een van een herdruk van een verhaal dat Jijé van Robbedoes tekende. Een interview met de nieuwe Robbedoes tekenaars Tome en Janry. De toplijsten van 1984.

192 (f 6,—): Deel twee van de geschiedenis van de stripfiguur Robbedoes. Interviews met Yves Chaland en Lex van de Oudeweetering.

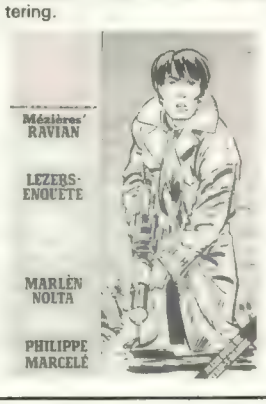

Bergèse, een waardige opvolger voor Hubinon?

Door Baldi Dekker Jr.

Onlangs verscheen het derde, door Francis Bergèse getekende, Buck Danny album. Dit album, 'Vuur Uit de Hemel', geeft het slot van een verhaal dat begon in 'Opdracht "Apocalipsis"' en 'De Hellepiloten'. Nu dit verhaal is afgerond, kunnen we ons een aardig beeld vormen van de opvolger van de bij zijn leven al bijna legendarische tekenaar Victor Hubinon.

Eerlijkheidshalve moet ik zeggen dat ik zeer sceptisch sta, tegenover het voortzetten van een reeks door een nieuwe tekenaar. Je hoeft immers maar naar de tweede reeks van 'Trigië' te kijken om te zien waar dat toe kan leiden. Na de aankondiging dat Bergèse, een tekenaar waar ik nooit van gehoord had, de reeks 'Buck Danny' zou overnemen, keek ik bezorgd uit naar zijn eerste albums.

Daarin konden we lezen over een organisatie, die met een serie overvallen een enorm kapitaal vergaart. Dit kapitaal heeft ze nodig om een werkelijk krankzinnig plan uit te voeren: een derde wereldoorlog uitlokken en zo de hele wereld vernietigen met atoombommen. Het plan, met de codenaam 'Opdracht "Apocalips"', voorziet in een atoomaanval op Yucatan, waar alle wereldleiders dan op een topconferentie aanwezig zullen zijn.

Door een B-52 bommenwerper letterlijk uit de lucht te schieten, 'verovert' de organisatie een aantal atoombommen. Maar daarmee is ze er nog niet. Voor haar snode plan heeft ze ook moderne gevechtsvliegtuigen nodig en piloten. Voor de piloten wil de feniks Lady X – tegen zeer ruime betaling – wel zorgen. En wat de vliegtuigen betreft kijkt ze gretig naar de 'Tom Cats' waarmee Buck Danny en zijn vrienden vliegen.

Als zij een luchtshow opluisteren in Managua, overvallen de terroristen brutaalweg het vliegveld en kapen ze de 'Tom Cats'. De terroristen krijgen daarbij luchtdekking van Lady X, die met een gestolen gevechtshelikopter het vliegveld bombardeert. Bij dat bombardement raakt Jerry Tumbler gewond. De helikopter wordt, om geen sporen achter te laten, daarna gesaboteerd en in zee gedumpt.

Om haar wereldlijke bedoelingen te camoufleren, eist de organisatie de vrijlating van alle terroristen die in de NAVO-landen, Frankrijk en Zwitserland gevangen zitten. Alleen Buck en zijn vrienden argwanen deze eis. Temeer daar ze in het wrak van de helikopter van Lady X de 'Black Box' hebben gevonden, met onder andere alle gesprekken in de cockpit. Uit één van de opnamen maken ze op dat Lady X en haar handlangers het op de topconferentie van Yucatan voorzien hebben.

De autoriteiten hechten weinig waarde aan deze theorie. Vandaar dat Buck en Sonny privé, tijdens hun verlof, op zoek gaan naar de schuilplaats van de bende. Door stom geluk vinden ze op een eilandje het lijk van een gelikwideerde terrorist, die uit morele overwegingen gedeserteerd was. Op zijn lijk vinden ze een verklaring die hun theorie ondersteunt. Maar terwijl zij op het eiland zitten, vernietigen de terroristen – nota bene met één van hun eigen 'Tom Cats' – het vliegtuig waarmee ze waren gekomen.

In het nieuwste album, 'Vuur Uit De Hemel', kunnen we zien hoe ons duo door een Cubaanse patrouilleboot wordt gevonden en aan boord gevangen wordt gezet. Nadat Buck en Sonny er – ongewapend – in zijn geslaagd nagenoeg de hele bemanning van de patrouilleboot te overmeesteren, worden ze door een Navy-helikopter van boord gehaald. Er onstaat dan een ware race tegen de klok om een derde wereldoorlog te voorkomen. Terwijl in allerlei opgeroepen vrachthelikopters in het diepste geheim de wereldleiders in veiligheid brengen, gaan Danny en z'n makkers achter de gestolen vliegtuigen met atoombommen aan. Een spannend kat en muisspel, met de wereldvrede als inzet...

Bij het verhaal van Charlier zijn wel wat kanttekeningen te plaatsen. Want hoe kan hij verklaren dat een zo intelligente vrouw als Lady X zich leent om de wereld te helpen vernietigen. Ze krijgt er dan wel twee miljoen dollar voor, maar daargelaten of je in een vernietigde wereld profijt hebt van twee miljoen dollar, in één klap zijn al haar andere klanten om zeep. En een commercieel ingestelde vrouw als Lady X zal zich wel twee keer bedenken voor ze haar eigen handel gaat bederven. Eerder zou ze zich aan de tegenpartij – in dit geval de 'goede' kant – verkopen, om voor een nog hogere beloning de wereld en haar handel te redden.

Ook is het op zijn minst merkwaardig dat Buck en Sonny er ongewapend in slagen vrijwel de hele bemanning van de Cubaanse patrouilleboot 'te neutraliseren', zoals Sonny dat zo mooi noemt. Maar... Daar is het een stripverhaal voor. En dat was ook niet waar dit artikel om draait. De vraag was of Bergèse al dan niet een waardige opvolger voor Hubinon was.

Eerlijk is eerlijk, ik had mijn twijfels. Het is ook een raar idee. Een illustrator van plastic bouwdoosverpakkingen, die een klassieker als Buck Danny moet gaan tekenen. Wanneer we dit eerste verhaal bekijken, moet zelfs de meest halsstarrige scepticus bekennen dat Bergèse zich uitstekend van zijn taak gekweten heeft. De nieuwe 'Buck Danny'-albums zijn dan ook zeker een aanbeveling waard!

Wil deze juichstemming nu ook zeggen dat ik van mening ben veranderd, wat betreft het voortzetten van een bestaande reeks met een nieuwe tekenaar? Nee! Zeer zeker niet. Een enkele keer wil het wel eens goed uitpakken, zoals nu dus bij 'Buck Danny' het geval is. Maar er zijn voorbeelden te over van series die door een onkundige opvolger naar de knoppen zijn geholpen. Ik kan mij dan ook helemaal vinden in het besluit van Marten Toonder om de 'Bommel'-serie te beëindigen. Ook al is Bergèse voor Hubinon een waardige opvolger gebleken.

POSTRIPTUM

Beste Stripschrift,

Allereerst mijn complimenten voor uw blad.
Ik ben een jongen van 16 jaar en mijn broerje is 15. Hij is een stripfanaat en tekent zelf al twee jaar strips. Ik zelf heb als hobby's tekenen, Marilyn Monroe, kunstgeschiedenis, grafische technieken, muziek en tijdschriften maken. Dat laatste, daar wou ik het over hebben. Ik ken mensen die fantastisch striptekenen. Dat bracht mij op het idee om zelf een stripblad te maken.
Ik wil het blad in zwart-wit drukken, en het blad moet niet te commercieel worden. Ik wil dus niet zo een blad als Eppo-Wordt Vervolgd, maar een blad dat kruist tussen Schripschrift en Robbedoes. Ik wil werken met onbekende amateur tekenaars. Mijn vraag aan u is: Hoe pak ik dat het best (en het goedkoopst) aan? Hoe kan ik de kopers tegen een lage prijs een blad aanbieden van redelijke kwaliteit? Moeten de striptekenaars patent aanvragen (of rechten) op hun strips zodat een ander hun stripfiguur niet jat? Moet ik een vergunning hebben? Moet ik me ergens bij laten inschrijven of zo? (Ik wil het blad zelf drukken.) Hoe kun je zo zelfstandig mogelijk blijven werken?
Ik hoop dat u mij hier duidelijke informatie over kunt verschaffen.
Sturen naar Chester Gibs, Bazuinhof 7, 1544 XN Zaandijk.

Alvast bedankt!

Baldi Dekker jr. schrijft in dit nummer een artikel over het beginnen van een eigen stripblad (red.).

Geachte heer,
Aangezien wij verzamelaars zijn van het werk van Carl Barks hebben wij enkele weken geleden uw Stripschriftspecial 'Carl Barks en de mythe van Walt Disney's Donald Duck' aangeschaft. Wij vinden uw speciaal een enorme verbetering t.o.v. het 'Barks Boek' (door Rob Stechweij). Uw bibliografie van Barks' werk is veel overzichtelijker (en dus hanteerbaarder) dan de wat rommelige in het 'Barks Boek'. Tot onze verbazing hebben wij bij toeval een fout in uw lijst ontdekt en daardoor zijn wij de lijst verder gaan controleren, hierbij stuur ik u die lijst van fouten waarvan er slechts enkele waarschijnlijk aan een drukfout te wijten zijn. In de onderstaande lijst staan niet alleen verbeteringen maar ook aanvullingen.

Weekblad Donald Duck
8204 (4) US 21
8212 (4½) FC 1150 (i.p.v. (5))
8218-20 (27) US 8 (i.p.v. (28)) Am: 28
8222 (1) FC 1150
8227 (1) FC 263
8228 (1) US 14
8235 (3/4) US 23
8237 (¼) US 38
8239 (½) US 39
8246 (10) WDC 209
8250 (10) Chr. in Disneyl. 1 (i.p.v. (18)) Am: 18
8252 (10) WDC 184
8304 (½) US 28
8310 (½) US 32
8348 (7½) US 32 (i.p.v. (8))
8349 (11¼) WDC 175 (i.p.v. (10)) Am: 10
8424 (10) WDC 239
8430 GEEN BARKS
8444 (4) US 20 (i.p.v. 8445)
8518 (4) US 8
8526 (5) US 28
8529 (7) FC 1161
7534 (6) DD 45
8536 (1) US 18
8537 (10) WDC 201
8543-45 (20) US 24
8550 (10) WDC 136
8552 (10) WDC 162
8603 (10) WDC 294
8606 (1) US 19
8609 (8) FC 1095
8612 (19) WDC 55

Niet gepubliceerd in USA
The Milkmanstory (10) 7447 Don 5.24
A Christmas Story (9½) Inkt 6 (1976)

We zijn van plan deze lijst naar Stripschrift te sturen maar als u dat liever zelf doet dan moet u ons maar even schrijven. Wij hopen spoedig een antwoord van u te ontvangen. Met hartelijke groeten en bijvoorbaat dank,

Daniel Bont en Bastiaan Hetebrij

Bedankt voor uw commentaar en correcties. De deadline voor de kopij t.b.v. de Barks Special was juni 1985. Na Donald Duck 8524 hebben we dus geen Barksverhalen meer kunnen opnemen. Van verhalen die niet op een hele pagina eindigden hebben we het aantal pagina's inderdaad naar boven (of beneden) afgerond). Dan: 8250 bevat het verhaal over Tabu Yama, het eiland van de zwarte parels uit X-mas in Disneyland 1. In de Amerikaanse comic is het verhaal over 3 stroken per pagina geplaatst en telt daar de in de bibliografie van de Special opgegeven 18 pagina's. In het Nederlands is het verhaal herschikt naar 4 stroken per pagina, waarmee het aantal pagina's in het Nederlands inderdaad 10 bedraagt. 8439 bevat in het Nederlands inderdaad 11¼ pagina's; in de Amerikaanse comic echter de door ons opgegeven 10. Tenslotte: 8218-20 telt heus 28 pagina's (en geen 27 zoals u opgeeft) en in 8239 kunnen we met de beste wil geen halve pagina Barks vinden.
U ziet: lijstjes maken valt nog niet mee.

MvH/RvE

BOEKEN IN HET KORT

R. Goscinny/A. Uderzo: *Asterix: Klein grut en grote opschudding.* Amsterdam (W&L Boeken) 1986. Gebonden, 26 blz. Vierkleuren; prijs *f* 12,50.

Deze uitgave, deel van een nieuwe reeks W&L Boeken, is geen nieuw Asterixalbum, maar een rijk geïllustreerd jeugdboek met grote letters dat zich afspeelt in het dorpje van Asterix en Obelix. Alle bekende dorpsgenoten komen erin voor evenals de nabijgelegerde Romeinen en in dit boek loopt een aanvankelijke verbroedering tussen beide kampen uit op de inmiddels welbekende matpartij. Daarbij valt het scenario deels terug op het begin van *Asterix in Corsica* (wat betreft de jeugd) en *De Romeinse Lusthof* (wat betreft de Romeinse dames). Een aardig verhaal, goed uitgevoerd wat betreft illustraties en tekst, maar er is toch iets mee mis. De tekst mist, om me wat ongelukkig uit te drukken, de stripuitbeelding. Ik bedoel, je mist de gelaatsuitdrukkingen en kleine gebaartjes bij de tekst, die in de strip heel wat vaart, herkenbaarheid en understatement toevoegen. Ik mis die beelden zelfs zo, dat ik ga twijfelen bij de namen van bepaalde bijfiguren. Heette de vrouw van visboer Kostunrix nu echt wel Ielosubmarine? Heette die niet Forentientje? Enfin, dat doet er niet zoveel toe, de vertaalster heeft dat ongetwijfeld netjes uitgezocht. De vraag blijft of het jeugdige publiek waarvoor deze reeks bedoeld is, zóveel in Asterix ziet dat het erdoor geboeid kan worden. Ik betwijfel dat ten zeerste.

(Brok)

E.P. Jacobs: *Het geheim van de Zwaardvis, deel 1: De meedogenloze achtervolging.* Brussel (Dargaud Benelux/Uitg. Blake en Mortimer) 1985. 56 blzz., prijs *f* 8,50.

Dit album naar inhoud recenseren anno 1986 is natuurlijk onzin. De lezers (en kenners) hebben allang uitgemaakt dat het hier om een meesterwerk gaat. Toch heeft het wel zin om hier de nieuwe uitvoering van deze reeks aan de orde te stellen. Naar aanleiding van de zogenaamde luxe heruitgave onder de titel 'Gouden Klassiekers' heb ik *stripschrift* nr. 171 (1983) in deze rubriek de minderwaardige manier, waarop Blake en Mortimer tot dan toe werd uitgegeven, aan de orde gesteld. Ook die luxe heruitgave van De Lombard/Albracht kon ik toen niet meer dan het understatement 'teleurstellend' toekennen. En dan is er nu weer deze nieuwe heruitgave: prachtig en royaal uitgevoerd, opnieuw vertaald, geletterd, ingekleurd en aangevuld met de voorplaten van *Kuifje*-weekblad die verschenen toen dit verhaal daarin liep. Prachtig, ik wil daarop niet afdingen, maar toch, wegen die extra's nu wel op tegen het feit dat deze reeks zo helemaal in de handen van freaks gekomen is? Waarom dit eerste verhaal in *drie* albums uitgesplitst? Misschien zouden de lezers onderhand wel eens gewoon willen beschikken over een normale fatsoenlijke uitgave in twee delen, net zoals bij Kuifjes maanavontuur? Nu moet de gewone striplezer onder het juk door van de fanaat. En de fanaten zélf? Ach, die weten intussen drommels goed dat die zes extra toegevoegde voorplaten niet eens kompleet zijn...

(Brok)

P. Cothias/A. Juillard: *Het sneeuwkind* (De zeven levens der sperwer: deel 1). Glénat Benelux 1985. Gebonden, 48 blzz., prijs *f* 14,90.

Een roerig stukje Franse geschiedenis dat speelt na de godsdienstoorlogen met Spanje, waarin onder onduidelijke omstandigheden kroonprins Lodewijk (de 13de) ter wereld komt. Ik kan deze zaken niet met de geschiedkundige werkelijkheid vergelijken en dat maakt lezing van dit boek een stuk minder aantrekkelijk, omdat Cothias kennelijk een persoonlijke interpretatie geeft van die feiten. Hij heeft daarvoor zelfs een soort profeterende heks ingehuurd, die zich regelmatig en behoorlijk storend rechtstreeks tot de lezer richt. Geen eenvoudig boek dus voor de Nederlandse jeugd (waarmee niet gezegd is dat ik mijzelf daartoe reken), temeer omdat al die besnorde en bebaarde gekostumeerde hoofdrolspelers wat al te veel op elkaar lijken. Overigens niets dan goeds over het doorgaans soepele en gedetailleerde tekenwerk van de veelzijdige Juillard. Wel een andere klacht: de tekst is vertaald in een slecht soort Nederlands, slecht geletterd en wat betreft het afbreken van woorden lachwekkend fout. Het is jammer dat Glénat met dit soort vertalingen de Nederlandse markt wil veroveren, dat kan niet lukken. Zelfs de reekstitel bevat al de taalfout 'der sperwer'. Dat moet zijn 'van de sperwer' of als men per se ouderwets wil doen 'des sperwers', maar nooit 'der sperwer'. Een goede vertaler gezocht dus...

(Brok)

Fandom Directory

Het boekwerk 'Fandom Directory' telt 450 pagina's en bevat een enorm aantal adressen van fantijdschriften, fanclubs, universiteiten en bibliotheken die zich met strips en SF bezig houden, winkels, organisatoren van (tevens in 'Fandom Directory' aangekondigde) conventies, stripwinkels en – zowel op postcode als op alfabet gerangschikte – verzamelaars.
Een zeer verzorgd boekwerk, dat door een groot aantal tekenaars geïllustreerd is. Niet erg interessant voor wie Europese adressen zoekt, want de hoofdmoot van deze 'Gouden Gids' op strip- en SF-gebied, bestaat uit Amerikaanse en Canadese adressen. Op een totaal van 450 pagina's zijn er 13 met adressen uit 'de rest van de wereld'.
Uitgever van dit adressenboek is Harry Hopkins van 'Fandom Computer Services'. Er zijn hem geen Nederlandse winkels bekend die het boek verkopen. Lezers die adressen zoeken van collega-verzamelaars in de Verenigde Staten en/of Canada, kunnen het bestellen door een postwissel ter waarde van US$ 12,95 (incl. porto), onder vermelding van 'Fandom Directory 1986-1987', te sturen aan:
Fandom Computer Services,
Harry Hopkins,
P.O. Box 4278,
San Bernardino, CA 92409,
Verenigde Staten van Amerika.

Gerrit Stapel/Frank Herzen: *Koning Arthur, Kampioenen van de Ronde Tafel.* Uitgeverij De Lijn, BNB nr. 44, *f* 13,90.

Dit 'Koning Arthur'-album werd al aangekondigd in Stripschrift 203. Het bevat een tweetal verhalen: 'Lancelot' en 'De groene Ridder'. In het eerste verhaal zien we de ridders Lancelot en Lionel het kasteel van koning Arthur verlaten, om het avontuur te zoeken en roem voor hun vorst te vergaren. Na enkele uren rijden besluit ons duo even te rusten, Lancelot valt als een blok in slaap, terwijl Lionel de wacht houdt.
Plots duikt er een blauwe ridder op, die voor Lionels ogen maar liefst drie andere ridders verslaat. Lionel besluit zich er mee te gaan bemoeien en wordt ook door de blauwe ridder verslagen en net als de andere drie ridders gebonden weggevoerd.
Lancelot heeft van dit alles niets gemerkt. Als hij wakker wordt zit

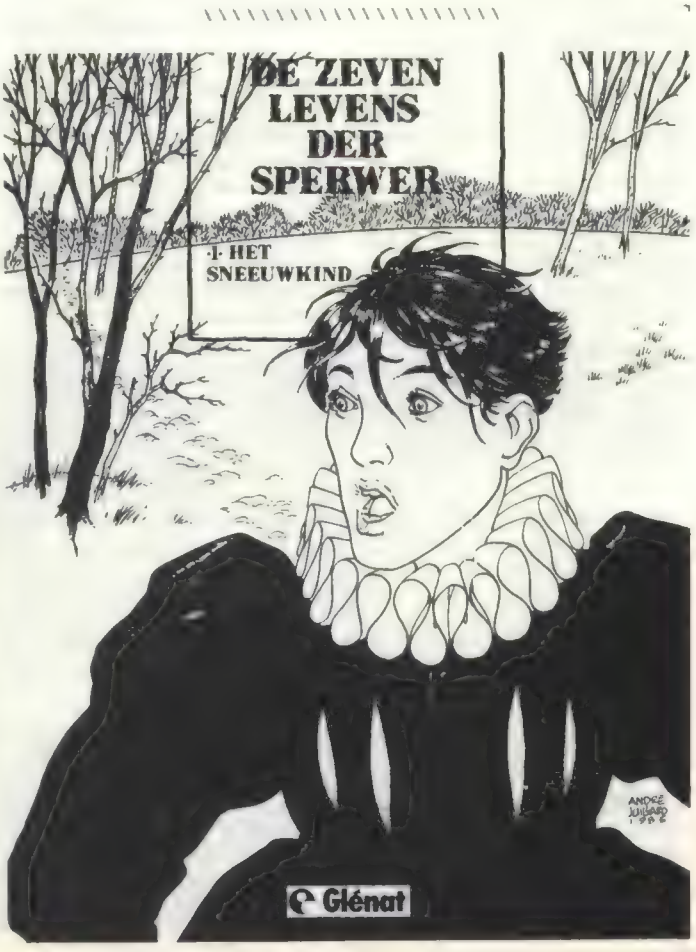

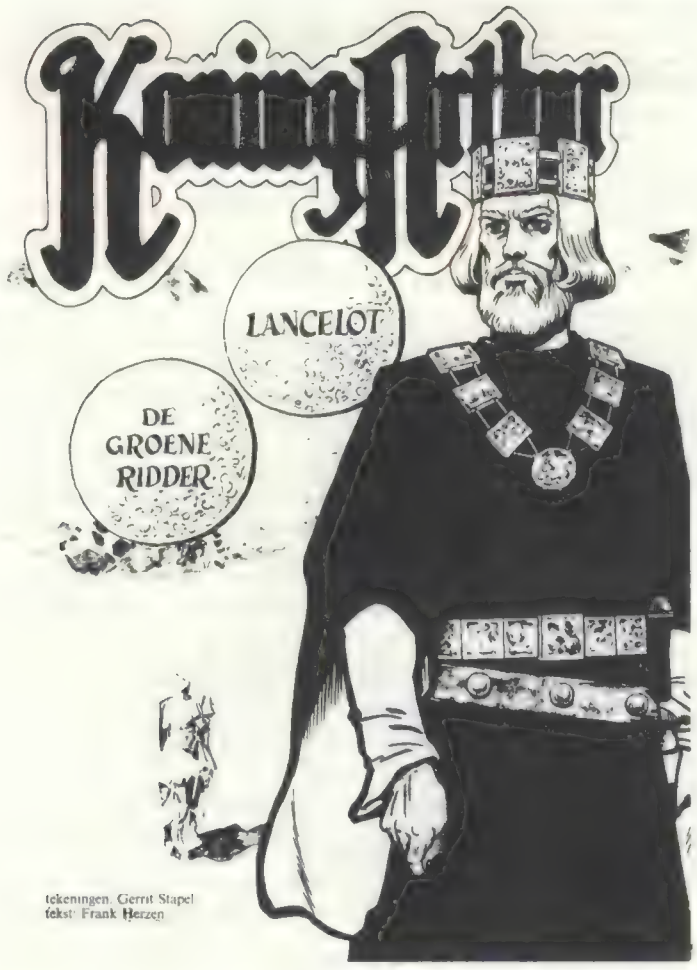

hij tot zijn verbazing opgesloten in de burcht van koningin Morgana de heks. Deze wil Lancelots ring die hem onoverwinnelijk maakt, te pakken krijgen. Hoe dit spannende verhaal afloopt moet iedereen zelf maar gaan lezen.
Een keurig verzorgd album, waarin we naast de twee genoemde verhalen, ook de in Stripschrift 203 voorgepubliceerde interviews met de auteurs Gerrit Stapel en Frank Herzen terugvinden. Dit album is aan te bevelen voor stripliefhebbers en een 'must' voor de verzamelaar van historische strips.

BDJ

Barreiro/Saudelli: *'De dochter van Wolfland'*, uitgave Dargaud Benelux, prijs *f* 19,95.

'De dochter van Wolfland' is het eerste album in een reeks die wordt aangekondigd als de Collectie Prestige van Dargaud. Het is dik, groot, chic uitgevoerd en relatief goedkoop. Alleen de omslagtekening wekt onmiddellijk argwaan: twee mooie vrouwen met op de achtergrond een zwaar verdacht symbool. Je slaat het boek open en ziet mannen in uniform en vrouwen zonder kleren aan. Veel mannen in uniform en veel vrouwen zonder kleren aan. Dat is mis, weet je. Lezing van het album bevestigt je ergste vermoedens. Het verhaal speelt, duizend jaar na nu, in Wolfland: een Derde Rijk na een succesvolle Endlösung en een Grote Klap. De intrige van het verhaal heeft weinig om het lijf. In elk geval komen de bekende cliché's in ruime mate aan bod: militaire met plakhaar en ooglapje, wellustige nachtmerries, psycho-analytische en astrologische goena-goena, elkaar beffende lesbiennes, een zich voor de goede zaak prostituerende verzetstrijdster en een orgie in een zeppelin op 3000 m hoogte. Aan het einde van het verhaal ontdekt de titelheldin dat de hoge officier van wie ze dacht dat hij haar aangenomen vader was, door een genetisch experiment op haar moeder ook haar *werkelijke* vader is ... Tekstschrijver Barreiro en tekenaar Saudelli zijn verantwoordelijk voor deze ranzige Quatsch. En natuurlijk uitgeverij Dargaud, die dit soort quasi-nazi onzin onder het motto van prestige uitgeeft.

PvO

Rochette, *Claudius Vigne touche le fond,* Casterman, Tournai 1985, hc, kleur, 47 pp.

De Nederlandse stripgeïnteresseerde zal Rochette waarschijnlijk kennen als de tekenaar van *De IJstrein*. Misschien kent men hem ook door zijn samenwerking met Martin Veyron. Minder bekend zijn de avonturen van Claudius Vigne, waarin we kennis kunnen maken met de humoristische talenten van Rochette. In dit album vertelt Rochette in een aantal korte verhalen de geschiedenis van Claudius Vigne, de eeuwige 'underdog'. Deze verhalen kennen steeds een zelfde schema: Claudius Vigne komt in conflict met de broertjes Mandaloni, hij wordt neergeslagen en dan droomt hij. Aan het einde van zijn droom wordt hij steeds wakker in een zeer onaangename realiteit. Dit procedé kennen we al lang (denk aan Winsor McCay en de nachtmerries van de 'rarebit fiend'!). Nieuw is het geweld, ja zelfs het sadisme dat uit deze verhalen spreekt. Het is echter de vraag of hier eerder sprake is van sadisme van de zijde van de Mandaloni's of van masochisme van de zijde van Claudius, gezien het feit dat hij steeds weer met open ogen in dezelfde val trapt!

Bert Smit

Vink, *La memoire de pierre,* Dargaud, Paris 1985, 37 ff., hc, kleur, 46 pp.

'La mémoire de pierre' is het vervolg op *'Le moine fou'*, reeds eerder in Stripschrift besproken. In *'La mémoire de pierre'* wordt de geschiedenis verteld van het meisje Pao en haar kennismaking met de vechtkunst van de waanzinnige monnik, le moine fou. Het is een verhaal zoals je dat ook in een doorsnee karate-film aan zou kunnen treffen, niet erg goed, niet erg slecht, middelmaat. Ging het dan ook alleen om het verhaal, dan zou ik dit album helemaal niet besproken hebben. Vink is echter één van de knapste tekenaars van dit moment, terwijl er geen uitroeptekens genoeg zijn om het schitterende kleurgebruik te loven! Bij een bespreking van dit album in *'Circus'* heeft men Vink op grond van het kleurgebruik en de grafische techniek de hoogst mogelijke lof gegeven. Terecht! Het is dan ook een schandaal, dat deze beide albums van Vink nog niet in Nederland verschenen zijn.

Bert Smit

Roger Widenlocher, *Joshua Livingroom, Le gabian,* Bédésup, Marseille 1985, 30 ff., pocket-uitgave, zw.w., 44 pp.

Sinds het succes van Garfield en zijn opvolgers ben ik lichtelijk allergisch geworden voor gagstrtips over dieren, zeker wanneer men weer eens een kat als hoofdpersoon meent te moeten nemen. Widenlocher heeft gelukkig voor een andere held gekozen, de zeemeeuw Joshua Livingroom. Hij heeft hiermee een van de verfrissendste gagstrips van de laatste jaren geschapen. Vooral de milieuvervuiling speelt een belangrijke rol in de gags van Joshua Livingroom, waaraan dan ook een zeker cynisme niet vreemd is. Widenlocher slaagt er zeer goed in de figuur van

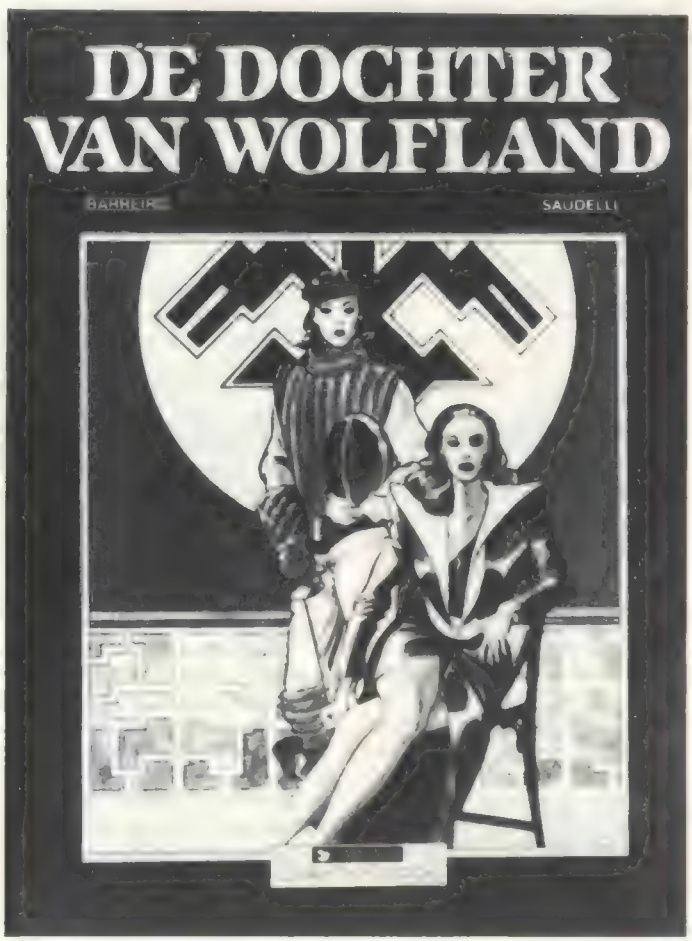

Livingroom zodanig in te vullen, dat hij (met al zijn gebreken!) voor ons gaat leven. Het valt te hopen dat deze strip nog eens in het Nederlands vertaald zal worden.

Bert Smit

F'Murr, *Robin des boites,* Futuropolis, Paris 1985, 22 blz., zw.w., hc., 24 ff.

Bovenstaande titel maakt deel uit van een nieuwe serie van Futuropolis, Collection X. In deze serie verschijnt werk van bekende, maar ook van nieuwe tekenaars. Kenmerkend voor de serie is het oblong-formaat (17 bij 22,5 cm) en het geringe aantal bladzijden (gemiddeld 22 à 24). Dit betekent dat men dus ongeveer een kwart van een normaal album heeft. Wanneer dit in aanmerking wordt genomen is 24 ff. behoorlijk prijzig. Het werk van F'Murr slaat in Nederland nog steeds niet echt aan. Dit is beslist niet terecht. *'Robin des boites',* een parodie op Robin Hood, mag dan niet het sterkste album van F'Murr zijn, het steekt desondanks nog een heel stuk boven de grauwe stripmiddelmaat uit. Voordeel van dit boekje is, dat het geen onderdeel uitmaakt van een serie, zodat het de nieuwe lezer de kans geeft op een wat gemakkelijkere manier kennis te maken met het werk van F'Murr. De absurde humor van F'Murr, zo kenmerkend voor zijn werk, vinden we ook in *'Robin des boites'* terug. Laat je niet afschrikken door de taal en probeer het eens!

Bert Smit

Vicomte/Makyo, *Balade au bout du monde* 3, La bâtard, Eiditions Glénat, Grenoble 1985, 38 ff., hc., kleur, 46 pp.

'Balade au bout du monde' is ook in Nederland een bekende serie. Nog steeds zoekt Arthis in dit derde deel naar de oplossing van het raadsel Galthédoc. Waarom is dit koninkrijk van de aardbodem 'verdwenen'? Waarom wordt hij in dit koninkrijk vervolgd? Waarom, waarom, waarom? Het zijn deze en andere raadsels die Arthis bewegen, maar het zijn ook deze raadsels die de lezers meeslepen in een schitterend getekend en geschreven verhaal. Dit derde deel maakt ons met enkele nieuwe geheimzinnige figuren bekend, vergroot dus enerzijds de geheimzinnigheid, maar licht anderzijds een tipje van de sluier op. Het is gewoon zonde te veel van de intrige te verraden: lees het nu al zelf of wacht op de Nederlandse vertaling! Een absolute aanrader.

Bert Smit

NIEUWS

NIEUWSREDAKTIE :
BALDI DEKKER JR.

THORGAL
In de rustieke sfeer van het Muiderslot werd 17 april jongstleden ten aanschouwe van de vaderlandse pers, stripdistributeurs en meest voorname vakhandels het tiende album van de reeks 'Thorgal' ten doop gehouden. Kosten noch moeite werden bespaard. Voor alle ongeveer dertig aanwezigen was en in een gelimiteerde oplage vervaardigde litho van de hand van tekenaar Rosinski beschikbaar, alsmede een recensie-exemplaar. Omdat dit tiende deel echter een eerste deel van een nog verder lopend verhaal bevat, heeft de redactie van Stripschrift besloten de recensie van 'Het land van Qâ' nog even uit te stellen, tot ook het album met het slot van dit verhaal verschenen is. Nog even geduld dus.

EZELSOOR
In het blad 'Ezelsoor', een uitgave van het Nederlandse Bibliotheek en Lectuur Centrum, schijnt een artikel te staan over Peter de Smet. Daar de nieuwsredactie geen exemplaar van het tijdschrift heeft ontvangen en gezien de deadline voor dit nummer ook geen tijd meer heeft alsnog een nummer te bemachtigen, kunnen we de fans van Peter de Smet alleen het adres van 'Ezelsoor' geven: Ezelsoor, NBLC, Postbus 93054, 2509 AB Den Haag.

BLOOT IN DE STRIP
In het lentenummer van het blad 'Naturisme', een kwartaaluitgave van de NFN, staat een aardig artikel over het bloot in de strip. Het is geschreven door Menno IJzerdraat, die tot besluit van zijn artikel verzucht: 'Ach, wie schrijft er nog eens een mooie complete, doorwrochte, historische studie over het bloot in de strip'. Met zijn eigen artikel heeft hij een stap in de goede richting gezet, wat dat betreft.

DIGITALE BEELDEN
In het Bonnefantenmuseum aan het Dominikanerplein 5 te Maastricht, was van 3 mei tot en met 1 juni de expositie 'Digitale Beelden'. Een tentoonstelling over computergrafiek en -animatie. De expositie gaf door een combinatie van expositie, demonstraties en practica, een breed overzicht van de visuele toepassingsmogelijkheden van de computer, aldus de organisatoren van de expositie.
In een volgend nummer van Stripschrift zullen we wat uitgebreider aandacht aan deze expositie besteden. Voor verdere informatie: telefoonnummer 043-251655.

SONY-SAN
De firma Brandsteder Electronics importeert nu al 25 jaar de electronica van de Japanse Sony-fabrieken. Ter gelegenheid van dit

lustrum heeft de importeur een nieuwe Suske en Wiske-album laten maken, getiteld 'Sony-San'. Dit album is gratis verkrijgbaar bij aanschaf van drie Sony-cassettebandjes. Op zich is het initiatief om een stripboek kado te geven een erg leuk idee en lovenswaardig. Helaas blijken de meeste reclame-albums in een hoog tempo in elkaar geramd en weinig inspirerend te zijn.

Dit verhaal, geschreven door Marck Meul, is daar geen uitzondering op. Zeker. Er zitten best een paar leuke elementen in. Maar de hoofdmoot bestaat toch weer uit dezelfde eenheidsworst, die we door alle Suske en Wiske-albums heen proeven. Wiske gaat nog steeds over de rooie als ze haar Schanulleke even uit het oog is verloren, Suske is nog steeds de wijsneus die alles beter weet, terwijl Lambiek een jaloerse eerste klas kluns is die in staat is alles in 'no time' in het honderd te laten lopen. De verstrooide professor Barabas kruipt in dit verhaal in z'n tuin met een pispot op z'n hoofd en zou zo uit paviljoen drie ontsnapt kunnen zijn.

De slechte dokter Krimson wordt voor deze gelegenheid weer even uit de kast gehaald om zijn snode plannen (te proberen) uit te voeren en ook Jerom komt er weer aan te pas om deze met bruut geweld te verijdelen. Onze helden moeten nu opdraven in het jaar 2001, waar in Japan de (robot)samoerais een fabriek van Sony verdedigen tegen de aanvallen van de slechte robots (Ninja's) van Krimson. De in dit verhaal een Walkman dragende Jerom moet opdraven om deze slechte robots te ruïneren en dokter Krimson te pakken te krijgen.

Hoe aardig het ook van Sony is om z'n klanten dit boekje kado te doen (een gegeven paard, u weet wel), moet toch gezegd worden dat het kwalitatief niet zo'n geweldig album is.

BDJ

Tip: Jaap Gisolf

SCHOOL VOOR STRIPTEKENAARS

Over het vak 'striptekenaar' heeft Marten Toonder eens gezegd: *'... Uit ervaring weet ik hoe moeilijk de eerste schreden op dit pad zijn. Het is wel een mooi pad, maar het vak bestaat officieel nog niet, zodat het vrij moeilijk is de weg te vinden...'*. Met zijn uitspraak slaat Toonder de spijker op z'n kop, want waar moet je als talentvol, aankomend striptekenaar naar toe in Nederland? Er bestaat niet eens een opleiding voor het vak 'striptekenaar'.

Misschien komt daar verandering in. Het samenwerkingsverband van free-lance striptekenaars 'Studio Visioen' is momenteel druk bezig met een oriënterend onderzoek naar de haalbaarheid van een opleidingscentrum voor striptekenaars. Over dit onderzoek is nog erg weinig bekend, want het is nog niet openbaar gemaakt. Het zou gaan om een centrum met drie taken:

Een opleidingscentrum voor striptekenaars;

Een strip-informatie-centrum;

Een tekenstudio.

De opleiding zou gegeven moeten worden door een aantal striptekenaars en tekenleraren. Daarnaast zouden er ook gastcolleges gegeven moeten kunnen worden door striptekenaars. Zodoende kunnen de aspirant-striptekenaars een kijkje nemen in een breed scala van tekenstijlen.

Het informatie-centrum in eerste instantie bedoeld zijn voor bijvoorbeeld scholen en buurthuizen die aan het fenomeen 'strip' een project willen wijden. Bij het centrum zou men terecht kunnen voor informatie en tentoonstellingen. Eventueel zouden er rondleidingen gehouden kunnen worden door het derde deel van het centrum: de tekenstudio. Het is erg leuk om striptekenaars op te leiden, maar die moeten na hun studie wel ergens terecht kunnen. En zonder werkervaring kom je tegenwoordig nergens meer aan de slag. Zeker niet als beginnend striptekenaar. Daarom zou er aan de school een tekenstudio gekoppeld worden, waar de nodige werkervaring opgedaan worden. Er zijn al besprekingen gaande met dagbladen, maar ook tijdschriften en reklameburo's kunnen hier klant zijn. Met de tekenstudio zou meteen ook een deel van de kosten van de twee andere centra kunnen worden gedekt.

Zodra we meer informatie over dit projekt hebben, komen we er op terug. Eventuele geïnteresseerden kunnen een briefje schrijven naar: Studio Visioen, Veldhuis 14, 1678 HV Oostwoud.

BDJ

NEDERLANDSE ILLUSTRATOREN CLUB

Het Stripgilde is in België al geruime tijd actief als belangenbehartiger van striptekenaars, en naar verluidt met succes. Het is toch vreemd dat we in Nederland, waar je je nek kunt breken over bonden en vakorganisaties, tot voor kort geen beroepsvereniging voor tekenaars hadden.

Dat is echter verleden tijd. Een jaar geleden vond er in Amsterdam een bijeenkomst plaats, waar zo'n 25 illustratoren aanwezig waren. Op initiatief van Dick Valenteijn en Walt de Rijk werd toen de 'Nederlandse Illustratoren Club' opgericht. Geen club om alleen gezellig, als tekenaars onder elkaar maandelijks een borrel naar binnen te werken. De 'NIC' wil de tekenaars verenigen, want eendracht maakt macht, niet-waar?

Iedere tekenaar heeft vorig jaar een brief van de 'NIC' in z'n bus gevonden, met de oproep zich aan te melden als lid. Veel illustratoren (en striptekenaars) hebben eerst de kat uit de boom gekeken. Er waren al eerder vruchteloze pogingen ondernomen om tekenaars te verenigen in een beroepsvereniging. Maar de 'NIC' blijkt levensvatbaar te zijn en zelfs heel actief.

Binnen de club zijn diverse werkgroepen bezig. Eén ervan probeert leveringsvoorwaarden op te stellen. Want wie heeft er het auteursrecht op een tekening? Hoe zit het bij herplaatsingen? En wanneer een tekenaar een figuurtje schept, is zijn geestelijke nakomeling dan ook zijn auteursrechtelijk eigendom? Het is te hopen dat de werkgroep er in slaagt deze jungle van regels te ordenen, want dat is hard nodig.

Een andere werkgroep zorgt er voor dat 'Bulletin', het tijdschrift dat de 'NIC' ieder kwartaal uitgeeft, op tijd verschijnt. Dit blad heeft een oplage van ± 1.000 exemplaren en wordt verspreidt onder de leden en reclameburo's. In ieder nummer krijgen enkele beginnende en andere nog onbekende tekenaars de gelegenheid zich aan het publiek te presenteren, met hun werk. Veel reclameburo's verzamelen dit onderdeel van het blad als naslagwerk.

Er is ook een activiteitengroep werkzaam. Deze organiseert tentoonstellingen en dergelijke. De tentoonstelling *De illustratie en haar gebruik in Nederland'*, die komend jaar van 23 maart tot en met 19 april in het Stedelijk Museum te zien zal zijn, is een mooi voorbeeld van wat deze werkgroep kan bereiken.

De 'NIC' telt inmiddels meer dan 200 leden. Strip- en andere tekenaars die meer informatie willen hebben, kunnen zich wenden tot het secretariaat van de 'NIC', postbus 15183, 1001 MD te Amsterdam. Telefonisch informatie vragen kan ook. Walt de Rijk is bereikbaar onder nummer 020-840107.

KUIFJE TERUG IN TIBET

Bij stripwinkel/ex-antiquariaat/uitgeverij Lambiek in Amsterdam verscheen een Franse vertaling van Ronald H. Poelmeyers studie *'Is Kuifje in Tibet geweest'*. De eerste druk verscheen zeven jaar geleden als Lambiek-bulletin en werd gratis aan de vaste klanten verstrekt. Voor de nieuwe uitgave, die *'Tintin, a-t-il été au Tibet'* heet, is de oorspronkelijke tekst herzien en aangevuld. Het boekje is heel mooi uitgevoerd met een omslagtekening van Peter Pontiac en niet goedkoop (*f* 35,—). Achterin het boekje kan de lezer een brief van Hergé vinden, waarin die zijn reactie op de oorspronkelijke tekst geeft en het een 'travail exceptionnel' noemt. Hij schrijft ook: 'Il n'est pas nécessaire de vous dire combien j'ai été touché, car ce que j'apprécie le plus est l'exactitude avec laquelle vous avez effectué cette étude.' Wie kan zich een betere aanbeveling wensen?

DE FRANSE BLADEN

Corto 3 en 4 1985 Casterman red. 39, rue Madame 75006 Paris France *f* 9,90 Mooidoenerij in strips en reizen. Strips: *La maison dorée de samarkand* (pratt), *Un été indien* (Manara/Pratt) en *Petite suite d'images en boîte* (Loustal). Reizen naar ondermeer: Inde; des montagnes Yéménites; Nagin Lake; Mexique; Mont Blanc en Djibouti.

Circus 95 Ed. Glénat BP 177 38008 Grenoble cedex France *f* 12,50.

Er verandert weinig in vorm en inhoud. Nieuw is de sadomasochist Pichard met zijn verwrongen kijk op vrouwen in *Les Sorcières de Thessalie.* Voorts de bekende à suivre verhalen van Adamov – *Les eaux de mortelune;* Schultheis – *Le rêve du requin en Colin* Wilson – *dans l'ombre du soleil; mantel.* Fraai werk; veel Science Fiction.

Pilote et Charlie nr. 1 La b.d. en fusion Mars 1986 Dargaud BP 155 92201 Neuilly-sur-Seine France *f* 12,—.

Twee magazines bundelen de krachten. Een mengeling van realistische, semi-realistische en humoristische strips. Gemengde

kwaliteit. Inhoudsopgave: Olimpia (Saudelli/De Abgelis) modewereld; Krane le guerrier (Patrito/Gourmelen) SF in airbrush; Bertrand in erotiek en humor in *Pognon's story* (Aimitri); Quequette Blues (bam) vrije jongens, droefenis; een uitschieter in Axel Moonshine – L'enfant-roi d'onirodyne (Godard/Ribera); *milkman* (Rodolphe/Scheurer) weekmakende lippen; les marx brothers *(Philippe/Lesueur) een late necrologie; een historische strip van Uderzo/Migeat-Ughetto,* La mort rouge-slavenhandel en verzet, een ruige strip; Fred schittert in Philémon, *Le diable du peintre.*
Interviews en stripinformatie vullen de gaatjes.

Ruud Booms

Dit winterseizoen bij VPRO KINDEREN MAKEN TEKENFILMS

Dit winterseizoen zal de VPRO een aantal tekenfilmpjes op het scherm brengen, die door leerlingen van de Zaanse 'Albert Schweitzerschool' zijn vervaardigd. Het project, dat uitging van Loes Wormmeester van de afdeling Jeugdtelevisie van de VPRO, werd op de school begeleid door de Antwerpse tekenfilmer Marc Schopman. Cameraman Rob Koers zette de tekeningen op de film.
In eerste instantie reageerde de school nogal terughoudend op het verzoek van de VPRO aan het project mee te werken. Daar het project mooi binnen het eigen lespakket paste en de VPRO garandeerde dat het de werkzaamheden niet zou belemmeren, is men toch op het verzoek ingegaan.
Voor het tekenwerk werd uit de bovenbouwklassen een elftal leerlingen geselecteerd. Uiteraard wilde iedereen deel uitmaken van dit elftal. Vandaar dat geïnteresseerde leerlingen gevraagd werd een *story-board* te maken, waarbij dan geselecteerd werd op talent, werkhouding en doorzettingsvermogen. De leerlingen waren razend enthousiast en er was dan ook heel wat teleurstelling te bespeuren bij de afvallers. Dit ondanks het feit dat een groot deel van het voor de tekenfilm benodigde tekenwerk, als huiswerk werd opgegeven.
Alle partijen zijn zeer tevreden over het verloop van het project. De VPRO overweegt ook volgend jaar weer een school te vragen tekenfilms te maken.

BDJ

ART DATA INSTITUTE

De computer rukt op. Niet alleen bij het vervaardigen van illustraties, zoals we hebben kunnen zien op de tentoonstelling 'Digitale beelden' (zie elders in dit nummer), maar nu ook al bij het zoeken naar illustratoren door reclameburo's en dergelijke.
Het Art Data Institute is druk bezig met de samenstelling van een gecomputeriseerde catalogus, met maar liefst 54.000 op beeldplaat vastgelegde afbeeldingen. De abonnee's, bijvoorbeeld uitgeverijen en reclameburo's, krijgen een heel pakket, dat bestaat uit een beeldscherm, toetsenbord, beeldplaatspeler, beeldplaten en een handleiding. Het eerste jaar is deelname voor tekenaars, fotografen en vormgevers geheel gratis.
Om het systeem nog eind dit jaar operationeel te krijgen, moeten belangstellenden zich zo spoedig mogelijk aanmelden. Dat kan bij:
Art Data Institute B.V.,
Amstel 222,
1017 AJ Amsterdam.
Telefoon 020-248281.

EEN MERKWAARDIGE UITSPRAAK

Regelmatig wordt in stripkringen geprobeerd de razend populaire televisiepresentator Han Peekel belachelijk te maken. Dat lijkt onbegonnen werk, want de horde clubleden groeit nog steeds. In interviews krijgt Peekel de gelegenheid te poseren als geklofte Rotterdamse volksjongen en doet hij, ongehinderd door kennis van zaken, zijn uitspraken over strips. Zo zei hij tegen een verslaggever van Het Vrije Volk: 'Strips zijn ook een training voor de fantasie. Meer dan bij boeken. Je moet zelf een brug slaan tussen het ene en het andere plaatje' (HVV, 1 mei 1986). Zelfs als we het kreupele Nederlands op rekening van Het Vrije Volk schrijven blijft er nog genoeg over om ons te verwonderen. Strips beter dan boeken? Het lijkt een omkering van het onzinnige vooroordeel, dat het lezen van strips kinderen 'leeslui' zou maken. Peekel onthult dat strips juist goed zijn voor kinderen, omdat ze de fantasie meer stimuleren dan andere boeken. Dat zit hem namelijk in die smalle witte balkjes, want bij een stripverhaal gaat het daar tenslotte om.
Peekels opmerking is kenmerkend voor de geborneerde leeghoofdigheid die zowel inhoud als vormgeving van zijn televisieprogramma kenmerken. Het is de mening van iemand die Herman van Veen als de grootste dichter van Nederland beschouwt, omdat die ook nog muziek bij zijn teksten maakt. (Dat traint de fantasie, tenminste als we Peekel goed begrepen hebben.)
Leest Peekel dan helemaal geen boeken? Toch wel: 'Het mooist vindt Peekel de Bommelstrips. Eens per jaar leest hij ze allemaal weer door. En ontdekt weer nieuwe dingen' (HVV, 1.5.1986). Wie elk jaar weer Toonders inderdaad zeer omvangrijke produktie aan Bommelstrips doorneemt, komt aan andere boeken niet meer toe. Maar daar staan dan ook geen plaatjes bij om de fantasie te trainen.
Jan Booister, de weinig alerte interviewer van Het Vrije Volk, noemt Peekel met afgepast brutaliteit 'de profeet van Wordt Vervolgd'. Met zijn apodictische uitspraken lijkt Peekel zich eerder op te werpen als de Ayatollah van het Nederlandse beeldverhaal.

BRABANTS STRIPSPEKTAKEL 1986

Johan Gerlings dacht waarschijnlijk ook: 'Laat ik Stripschrift nu maar vast een aankondiging sturen, dan komt het er tenminste tijdig in'. Op zaterdag 15 november aanstaande organiseert hij te Valkenswaard een stripspektakel. Een grote ruilbeurs, een expositie over reclame en strips, een veiling, tekenfilms, signerende striptekenaars en natuurlijk... een amateurtekenwedstrijd. Wie al voor het stripfestijn van Waregem aan de slag was gegaan en daar niet meer terecht kon, of de sprong naar Titanic te groot vindt, kan bij dit stripfestijn een poging wagen.
Meer informatie kun je krijgen bij: Johan Gerlings, Maastrichterweg 128, 5556 VA Valkenswaard, tel. 04902-16473.

BOMMEL-BIJLAGE BIJ VRIJ NEDERLAND

Bij Vrij Nederland nr. 18 van 3 mei jongs leden, zat een bijlage over het afscheid van Heer Bommel. In deze bijlage gaven zeventien bekende en minder bekende Nederlanders hun mening over hun vakbroeder, collega of zielsverwant.
In de redactionele inleiding geeft Vrij Nederland een paar voorbeelden van de vragen die aan de orde komen: 'kloppen de formules van professor Prlwytzkofsky eigenlijk wel? Welke richting is Zielknijper psychiatrisch gesproken toegedaan? Zijn Bul Super en Hiep Hieper, inbraaktechnisch, met hun tijd meegegaan? Is het onderzoek van Sickbock zo gevaarlijk als het

wordt voorgesteld? Heeft Argus de School voor de Journalistiek doorlopen? En zo ja, wat heeft hij naderhand dan afgeleerd?'. De onderstaande personen gaven uitsluitsel:

Adriaan van Dis, tv-presentator, over ... Heer Bommel
R. Ferdinandusse, hoofdredacteur, over ... Tom Poes
John Halvemaan, chef-kok, restaurateur, over ... Joost
Emma Brunt, columniste, over ... Juffrouw Doddel
Dirk van den Broek sr., eigenaar van een supermarktketen, over ... Grootgrut
Jhr. mr. Max Vegelin van Claerbergen, ambassadeur te Parijs, over ... Cantecler
Ben ten Holter, chroniqueur van het kroegleven, over ... Wammes Waggel
Bram Peper, burgemeester van Rotterdam, over ... Dickerdack
J.A. Blaauw, commissaris van politie te Rotterdam, over ...Bulle Bas
A. Hildebrand, alias Tonoi H., over ... Bul Super
P. Wilking, alias Pistolen Paultje, over ... Hiep Hieper
Charlotte Mutsaers, schilderes, over ... Terpen Tijn
A. Alberts, schrijver, over ... Dorknoper
Dr. R.H. van den Hoofdakker, psychiater, over ... Drs. Zielknijper
Prof. Dr. P. Borst, directeur kankerinstituut, over ... Prof. Sickbock
Dr. Konrad Boehmer, genaturaliseerd Duitser, over ... Prof. Prlwytzkofsky
J. van Tijn, journalist, over ... Argus

Wie interesse voor deze bijlage heeft kan een exemplaar nabestellen voor *f* 2,50 + porto. Een telefoontje naar B.V. Weekbladpers, de uitgever van Vrij Nederland, volstaat (020-262375). De fanatieke verzamelaar bestelt daar meteen ook een exemplaar van de Haagse Post van diezelfde week. Daarin publiceert Koos Tak in zijn rubriek 'Van onze speciale verslaggever' de brief van Vrij Nederland, waarin hem verzocht werd een bijdrage aan de Bommel-bijlage te leveren. Met de brief publiceert Koos Tak ook de originele lijst met genodigden. Uit die lijst leren we bijvoorbeeld dat oorspronkelijk Ed van Thijn voor burgemeester Dickerdack, Molly Geertsema voor Heer Bommel, Jan Cremer voor Terpen Tijn en Koos Tak voor ... de journalist Argus waren uitgenodigd. De redactie van Vrij Nederland was kennelijk niet erg gelukkig met de publicatie van de lijst, gezien de reactie: 'dat was een column in de Hp die niet geestig was! Er klopt ook niets van! Wij hebben natuurlijk een aantal mensen uitgenodigd die niet konden, want je begint gewoon maar mensen te vragen en dan kunnen sommigen niet en dan moet je weer anderen aanschrijven. Daar hebben zij een heel verhaal omheen geweven. Het waren onze voorbereidingen en die hebben zij wat aangedikt en er een columpje van gemaakt.'

Wie desondanks toch interesse voor het artikel van Koos Tak heeft, kan zoals gezegd op het eerder genoemde telefoonnummer terecht. De beide bladen worden door één en dezelfde uitgever uitgegeven.

BURGELIJKE STAND

De vorige Stripschrift-redactie had de gewoonte gezinsuitbreidingen in de Nieuwsrubriek te melden. Als interimredactie hebben we deze 'burgelijke standtraditie' overgenomen. We feliciteren Bonnie Poland en onze vormgever (en oud-redacteur) Hans Frederiks met de geboorte van hun zoon Rufus.

Redactie Stripschrift

THE BIG SNIT

The Big snit, een korte animatiefilm van Richard Conde (geproduceerd door Michael Scott voor de National Film Board) heeft tijdens de op 20 maart jl. gehouden Genie Awards-presentatie in Toronto (Canada) een Genie Award gewonnen voor Beste Korte Tekenfilm. *The Big Snit* was ook genomineerd voor een Academy Award, deze ging echter naar *Anna en Bella,* een korte animatiefilm van Börge Ring (geproduceerd door Celia van Dijk).

BASIL OF BAKER STREET

De nieuwe avondvullende tekenfilm uit de Walt Disney Studio's heeft een nieuwe naam gekregen. Oorspronkelijk zou de opvolgen van *The Black Cauldron* deze zomer in première gaan onder de titel *Basil of Baker Street.* De nieuwe naam van de film wordt *The Great Mouse Detective,* en zal half juli in de Verenigde Staten in première gaan.

NIEUWE ANIMATIE-STUDIO

Het is inmiddels wel overduidelijk dat de Disney Studio's er niet over peinzen om hun tekenfilmactiviteiten te stalen. Bij Walt Disney World zal binnenkort een nieuwe studio worden gebouwd die onderdeel wordt van het grootste pretpark in de wereld. Zoals de Universal Studio's een toer hebben door hun studio's in Californië, zo zal The Walt Disney Company een nieuwe studio gaan bouwen naast EPCOT, in Florida, met hetzelfde doel. Onderdeel van het nieuwe complex, wat een grootte krijgt van 100 ha., wordt een animatie studio.

DUCK TALES

Nog meer nieuws van The Walt Disney Company. De Studio's zijn nu bezig met de voorbereidingen voor een nieuwe televisie-serie. De serie gaat *Duck Tales* heten en zal volledig getekend zijn. Voorlopig staan er 65 afleveringen van 25 minuten gepland. Over de inhoud van de serie is nog niets bekend gemaakt, maar als we de titel van de nieuwe serie goed lezen valt daaruit misschien af te leiden dat Donald Duck weer op het scherm terugkeert met nieuwe avonturen. De nieuwe serie staat voor uitzending in het najaar van 1987.

FESTIVALS

Even op de valreep twee meldingen van komende animatie-festivals. Van 28 mei tot en met 2 juni wordt een festival gehouden in het France Annecy en van 23 tot en met 27 juni wordt een festival gehouden in het Joegoslavische Zagreb.

HANNA-BARBERA VOOR DE RECHTER

Dat Amerikanen een hobby maken van het procederen is waarschijnlijk bij heel wat mensen bekend. Dat heeft nu ook Hanna-Barbera Productions aan den lijve ondervonden.

De tekenfilmstudio is voor de rechter gedaagd door een drietal personen die menen rechten te kunnen doen gelden op figuren waarvan Hanna-Barbera in de tekenfilmserie *The Little Rascals* (1982-84) gebruik zou hebben gemaakt. Hanna-Barbera zou de figuren hebben 'geleend' van de acteurs die in de dertiger en veertiger jaren in de komedie-serie *Our Gang* hebben gespeeld.

THE CARE BEARS MOVIE

The Care Bears Movie heeft van de Canadian Motion Picture Distributors Assosiation de Golden Reel Award gekregen als zijnde nationale film met de grootste 'Box-office' (= bioscoopopbrengst). The Care Bears is een Nelvana-productie en de figuurtjes zijn in Nederland beter bekend als *De Troetelbeertjes.*

CARE BEARS MOVIE II: A NEW GENERATION

(Canada).
Productie: Michael Hirsh, Patrick Loubert en Clue A. Smith. Regie: Dale Schott en Charles Bonifacio. Muziek: Patricia Cullen. Liedjes: Dean en Carol Parks.
Stemmen van o.a.: Maxine Miller, Pam Hyatt, Hadley Kay, Cree Summer Franks, Alyson Court en Michael Fantini.
Uitgebracht door Nelvana/Columbia Pictures.
Speelduur: 77 minuten.

De opvolger van de eerste Care Bear Movie is een film geworden met een zwak verhaal en incidenteel goed tekenwerk. Bij het begin van de film lijkt het of de bioscooppreclame eerst nog even een kleine twintig minuten doorloopt, want die minuten zijn een opeenvolging van aanprijzingen voor de Care Bear-producten.
Na de 'commercial' begint het ei-

genlijke verhaal van de film met True Heart Bear en Noble Heart Horse, die van hun basis, The Great Wishing Star, afkomen om een groep jongeren liefde en gevoel voor hun medemensen bij te brengen. De problemen in het zomerkamp waar de jongeren verblijven blijken veroorzaakt door de boze Black Heart, die overigens ook de beste wensen uit de film voor zijn rekening neemt.
al met al is *Care Bears Movie II: A New Generation* niet zozeer een film voor de bioscoop geworden maar meer een product voor de zaterdagochtend, samen met series als *He-Man and the Masters of the Universe* en *The Transformers*.

(Bron: Variety)

EURO-DISNEYLAND
Het definitieve contract dat half maart getekend had moeten worden tussen The Walt Disney Company en de Franse regering voor de vestiging van het Europese Disneyland in Marne la Vallée vlak bij Parijs, is voorlopig tot half juni uitgesteld.
Tussen beide partijen is nog onenigheid over wat financiële zaken en de kwestie over arbitrage bij geschillen.
Het is voor Frankrijk te hopen dat Disney niet alsnog besluit het park in Spanje of Italië te vestigen. De drie landen hebben lange tijd moeten touwtrekken om de locatie van het felbegeerde pretpark. Half december vorig jaar leek het erop dat de keuze definitief op Frankrijk was gevallen, maar ook dat blijkt nu een enigszins op losse schroeven komen te staan.

THE WALT DISNEY COMPANY
Begin maart 1986 hebben de aandeelhouders van Walt Disney Productions ingestemd met het voorstel van de directie om het bedrijf van naam te laten veranderen. Omdat het bedrijf tegenwoordig meer omvat als alleen film- en televisiemaatschappijen (Disney heeft o.a. ook een vastgoed maatschappij) heeft de directie de aandeelhouders voorgesteld de naam van het bedrijf, Walt Disney Productions, te veranderen in The Walt Disney Company.

DOT AND KEETO (AUSTRALIË)
Productie: Yoram en Sandra Gross. Regie: Yoram Gross en Ray Nowland. Muziek: Guy Gross, John Levine, John Zulaikha en John Palmer.
Stemmen van o.a.: Keith Scott en Robyn Moore. Uitgebracht door Yoram Gross Film Studio. Speelduur: 70 minuten.

Dot and Keeto is het vijfde deel in een oneindig lijkende serie van *Dot and ...*
In *Dot and Keeto* wordt Dot na het eten van iets onplezierigs heel klein (waar hebben we dat meer gezien!) en wordt haar thuis een bijzonder gevaarlijke omgeving om in rond te lopen. Ook buiten wordt het een enigszins griezelig wanneer ze mieren zo groot als olifanten tegenkomt, door een wesp wordt meegenomen als speeltje voor haar kinderen en bijna in het web van een spin terecht komt.
Het is een leuke film met originele gevarieerde muziek.

(Bron: Variety)

COMIC RELIEF
In de Verenigde Staten toeren momenteel twee tentoonstellingen die zijn gemaakt voor gebruik op Thanksgiving Day 1985 als onderdeel van het USA for Afrika gebeuren. De beide tentoonstellingen, die samen één geheel vormen, zullen later dit jaar in Los Angeles samenkomen.
De tentoonstelling toert rond onder de naam *Comic Relief* en is een initiatief van Garry Trudeau, maker van de strip Doonesbury.

Advertentie

Te koop: Tekko Taks, deel 4; Olle Kapoen deel 1 en 2. Het geheim van het noorderlicht. Tom Poes in Het land van de blikken mannen. Panda en de meester edelman, Kappie en het geheim van de aardlaag. Bimbo en De cocosvogel, Barend Balhoofd's beeldroman II. Baron gas ter planck. In siD6 MAO 1954. 3 x Am. strip 1948/55. Ferdinand 1974.
T.b.b. 05130-20325, André PS 9x BILBOQUET La France

STRIPWINKELGIDS

DE PRIJSBREKER IN STRIPLAND!
DUBBELMAN
Hilversum-Vaartweg 17
dag. 10-18 uur, do. tot 21 uur
035-234091 bgg. 03465-71142

"DE STRIP-AAP"
STRIPSPECIAALZAAK
IN- & VERKOOP, VERHUUR
KUIPERSDIJK 66
7512 CJ ENSCHEDE
053-305261
Di. t/m vr. 12.00 - 18.00 uur,
za. 11.00 - 17.00 uur, do. koopavond

'PLATENBAR-STRIPWINKEL LEO'
Lange Kerkstraat 32
4461 JJ Goes, telefoon 01100-13194

Stripwinkel Beo
Hopland 15 – Antwerpen
Tel. 03/233.25.36
OPEN ALLE DAGEN
VAN: 10-18 u / zondag: 10-14 u
HOPLAND 15 (BIJ VOGELTJESMARKT)

DE STRIPSPEURDER
Wagenstraat 130
2512 BA DEN HAAG
Tel.: 070-643005

STRIPWINKELGIDS

STRIPBOEKHANDEL

breestraat 22 delft — tel. 015 126097

BUL SUPER

stripspeciaalzaak

PIET SNOT

vismarkt 3 utrecht tel. 318472

STRIPWINKEL SNOEK
amsterdam

Oostenburgergracht 69
tel: 020-224680
Gespecialiseerd in stripweekbladen
strips en amk.comics, antiquariaat SF
Nu ook inbindmappen (slechts 7,95 per map)
gironr. 4525295 t.n.v. Strw. Snoek

RICHARD
Rombout-Hogerbeetsstraat 78,
Amsterdam, tel. 020-842923.

EPPO STRIP & BOEK
ANTIKWARIAAT
JOS & MARI HUDDLESTON SLATER
KLEINE BERG 33
EINDHOVEN
TEL: 040-441882

STRIP ANTIQUARIAAT + STRIPGALERIE PANDA

Frederikstraat 955-959
2514 LJ 's-Gravenhage,
telefoon 070-635950*
geopend di t/m vr van 12 tot 6 uur; zaterdag van 11 tot 5 uur

LAMBIEK
Kerkstraat 78, Amsterdam,
telefoon 020-267543

DE JACOBIJN
STRIPWINKEL

JACOBIJNESTRAAT 10 HAARLEM 023-320782
TE KOOP: ZEEFDRUKKEN
© JOOST SWARTE

STRIPWINKEL DUMPIE
Nieuwe Rijn 18, Leiden, tel. 071-126404
BESLIST DE GOEDKOOPSTE MET ANTIQUARISCHE PRIJZEN!!
(meestal niet meer dan 60% van de katalogus prijs)

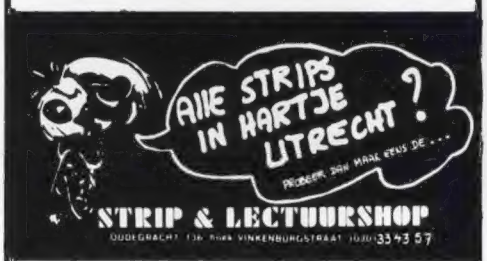
ALLE STRIPS IN HARTJE UTRECHT ?
PROBEER 'NS MAAL EENS DE ...
STRIP & LECTUURSHOP
OUDEGRACHT 136 hoek VINKENBURGSTRAAT 1020 33 43 57

KAPITEIN ROB

inkoop-verkoop
STRIPS

Geopend
ma t/m vr 12-18 uur, za 11-17 uur
Amsterdam, 2e Egelantiersdwarsstraat 8
TELEFOON: 020 - 22 38 69

DE LEKTUURHAL
*GESPECIALISEERD IN STRIPS

LEEUWARDEN o/d KELDERS 10 058-30756
HARTJE SHEEK nvd BURGSTR. 3 05150-15510
HEERENVEEN DRACHT 100 05130-25092

ROTTERDAMS GROOTSTE STRIPWINKEL & LECTUURHAL

TIJDSCHRIFTENHAL
NOORD
ZAAGMOLENDRIFT 35 t/m 41
1e MIDDELLANDSTRAAT 110
ROTTERDAM
SCIENCE FICTION
STRIPVERHALEN

EVENEENS MEER DAN 1500 VERSCHILLENDE STRIPTITELS VOORRADIG

tel. 010-68 43 66 of 25 61 36

geopend dinsdags tot zaterdags
09.00 t/m 18.00 uur
vrijdagavond tot 21.00 uur

Antiquariaat Nillco
oude strips en boeken

Nieuwlandstraat 25, Tilburg
013-431229 – 3 min. v. station
di.-wo.-vr. 12-6, do. 12-9, zat. 11-5

STRIPWINKEL SJORS

SCHEFFERSPLEIN, DORDRECHT
078-142012
DAGELIJKS GEOPEND VAN 11.00 UUR t/m 17.30 UUR
ZATERDAGS DE GEHELE DAG
IN & VERKOOP VAN STRIPVERHALEN TEVENS ANTIQUARIAAT.

stripwinkel BOES

IN- en VERKOOP VAN STRIPS
Lievevrouwestraat 33-Tel.:01640-59366
4611 JJ Bergen op Zoom

Geopend:	
maandag	**13.00-18.00 uur**
di.tm vr.	**09.00-18.00 uur** (vrijdag koopavond)
zaterdag	**09.00-17.00 uur**

WONDERLAND
strips en science fiction
Soembawastraat 54a
1095 XD Amsterdam
020 - 94 35 62